

Královéhradecký a Pardubický kraj z pohledu turismu v rámci PRV

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Ondřej Konečný, Ph.D.

Vypracovala:

Barbora Čechová, DiS.

Brno 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Královéhradecký a Pardubický kraj z pohledu podpory turismu v rámci PRV** vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne _____

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala Mgr. Ondřeji Konečnému, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi pomohly k vypracování této bakalářské práce.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá zhodnocením podpory venkovského cestovního ruchu prostřednictvím podpory z Programu rozvoje venkova na území Královéhradeckého a Pardubického kraje. Teoretická část zahrnuje literární rešerši a vysvětluje základní pojmy, jako je cestovní ruch a venkovský cestovní ruch. Následuje přiblížení sledovaného území z hlediska jeho potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu z pohledu lokalizačních i realizačních předpokladů. Práce obsahuje přehled finanční podpory této formy turismu z fondů Evropské unie. V praktické části práce je samotná analýza všech podpořených projektů z prioritní osy III., oblast podpory 1.3 Podpora cestovního ruchu. Projekty jsou rozděleny podle typu příjemce, předmětu projektu a v další části práce jsou stanovena kritéria pro vytřídění projektů, které naplňují ideje venkovského turismu. Žadostí o dotaci v programovém období 2007–2013 bylo evidováno celkem 59, ale pouze 39 projektů bylo relevantních a schváleno. Stanovená kritéria venkovského turismu splňovalo pouze 25 projektů, z toho 19 projektů pouze částečně.

Klíčová slova

Cestovní ruch, venkovský cestovní ruch, dotace, Program rozvoje venkova, rozvoj venkova

Abstract

This bachelor thesis focuses on the evaluation of support of rural tourism from the Rural Development Programme in the Hradec Králové region and Pardubice region. The theoretical part of the thesis includes literary research and explains basic terminology on the fields of tourism industry and rural tourism industry. The next chapter gives an insight into the specifics of the analysed areas from the viewpoint of its potential for the development of the tourism industry, determined by the area's local and implementational preconditions. The work includes an overview of the financial support for this type of tourism from European funds. The applied part of the bachelor thesis consists of the main analysis of all EU-supported projects from the priority axis III., field of support 1.3 Encouragement of tourism activities. The individual projects are sorted by the type of beneficiary, the project's focus and therefore it was necessary to define the standards for the determination of relevant projects, which follow

the ideas of the rural tourism. Total amount of registered applications for grants in the period 2007–2013 was 59, but only 39 projects were relevant and approved. The established criteria of rural tourism have been fulfilled by only 25 projects. 19 projects fulfilled these criteria only partially.

Keywords

Tourism, rural tourism, grants, Rural Development Programme, development of rural area

Obsah

1	Úvod a cíl práce	8
2	Metodika bakalářské práce	10
3	Cestovní ruch	11
3.1	Venkovský cestovní ruch.....	12
3.2	Formy venkovského cestovního ruchu.....	14
3.3	Význam venkovského cestovního pro rozvoj venkova	15
3.4	Venkovský turismus v České republice	17
3.5	Venkovský prostor a jeho vymezení.....	18
4	Charakteristika Královéhradeckého a Pardubického kraje	20
4.1	Poloha a administrativní členění.....	20
4.1.1	Obyvatelstvo a základní ekonomické ukazatele.....	22
4.1.2	Dopravní infrastruktura	23
4.2	Přírodní potenciál cestovního ruchu	24
4.3	Kulturně-historický potenciál cestovního ruchu	27
4.4	Realizační potenciál cestovního ruchu	27
4.5	Vymezení venkova v Královéhradeckém a Pardubickém kraji.....	31
5	Finanční podpora venkovského cestovního ruchu	34
5.1	Strukturální fondy EU.....	34
5.2	Podpora cestovního ruchu ze strukturálních fondů EU	36
5.2.1	Regionální operační programy (ROP).....	37
5.2.2	Integrovaný operační program (IOP).....	37
5.2.3	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)	38
5.3	Program rozvoje venkova (PRV) 2007–2013	38
5.4	Osa III. opatření 1.3 Podpora cestovního ruchu.....	40
6	Zhodnocení podpořených projektů	43

6.1	Celkový soubor projektů	43
6.1.1	Vymezení souboru	45
6.2	Hodnocení projektů podporující venkovský cestovní ruch	46
6.2.1	Místo realizace.....	46
6.2.2	Typ příjemce	48
6.2.3	Předmět projektu	49
6.3	Projekty rozvíjející venkovský cestovní ruch.....	50
6.4	Příklady projektů (ne)naplňující ideu venkovského turismu.....	55
6.4.1	Statek Hubíles.....	55
6.4.2	Hejlův mlýn.....	56
6.4.3	Barešův ranč	56
7	Závěr	57
8	Seznam použité literatury	59
8.1	Knižní zdroje	59
8.2	Elektronické zdroje	61
	Seznam obrázků	64
	Seznam tabulek	65
	Přílohy	67

1 Úvod a cíl práce

Cestovní ruch v současné době patří mezi nejvýznamnější a velice se rozvíjející ekonomické odvětví. Významným způsobem se podílí na rozvoji dopravní i technické infrastruktury, vytváří pracovní místa a zlepšuje životní úroveň obyvatelstva. Cestovní ruch se dotýká jak ekonomických, tak i mimoekonomických procesů. Umožňuje obnovu duševních a fyzických sil, podílí se na všeobecném rozvoji osobnosti a plní tak základní společenskou funkci. Lidé cestují ve volném čase, aby mohli uspokojit své potřeby, jako je odpočinek, poznání, kulturní zážitek a mnoho dalšího.

Cestování se stalo běžnou součástí životního stylu. V současnosti jsou rozšířené alternativní formy turismu, které jsou šetrnější k životnímu prostředí. Neustále se zvyšuje význam venkovské turistiky, neboť splňuje zásady šetrného turismu a udržitelnosti. Venkovský cestovní ruch přináší turistům chvilkový odklon od stereotypu, stresu a únik od městského ruchu. Nabízí klidný pobyt na venkově, možnost výletů do přírody a také aktivní odpočinek, jako např. cyklistiku, pěší turistiku, jízdy na koních či vodáctví. V některých případech však i tyto aktivity přerůstají do masového cestovního ruchu.

Venkovská turistika je významným ekonomickým nástrojem a vede k úspěšnému rozvoji venkova. V Evropě má venkovská turistika bohatou tradici a zájem o odpočinek mimo turistická centra se neustále zvyšuje. Jedná se především o Německo, Norsko a Francii. V České republice tato forma turistiky nedosahuje tak velkého zájmu, ale postupně se začíná rozvíjet. Česká republika, která má historické, kulturní, přírodní a turisticky atraktivní oblasti přímo nabízí uplatnění této formy. Poskytuje totiž prostor pro poznání i aktivní odpočinek. Proto je nutné podporovat právě tyto šetrné formy cestovního ruchu, prostřednictvím strukturální a regionální politiky.

Strukturální i regionální politika řeší rozdíly mezi regiony a snaží se tyto odlišnosti vyrovnat. Česká republika po vstupu do Evropské unie, získala možnost čerpat finanční prostředky z Evropských fondů.

Tato bakalářská práce se věnuje finanční podpoře z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, a to prostřednictvím Programu rozvoje venkova České republiky. Práce je zaměřena na projekty podpořené v rámci osy III, která má za cíl zkvalitnění života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova. Pozornost je věnována projektům z opatření 1.3 Podpora

cestovního ruchu a cílem je zhodnotit finanční podporu v Královéhradeckém a Pardubickém kraji v programovém období 2007–2013. Prioritním cílem je vyhodnotit projekty, které reálně podporují venkovský turismus a odlišit je od projektů, které nebudou relevantní dle stanovených kritérií. Dílčím cílem práce je také nalézt odpovědi, jak významně byl v těchto projektech podpořen agroturismus a cykloturismus, a zda byla podpora koncentrována do venkovských oblastí.

2 Metodika bakalářské práce

V první části této práce bude provedena teoretická rešerše týkající se problematiky cestovního ruchu z pohledu několika autorů. Tato část bude poskytovat informace především o venkovském cestovním ruchu, jeho základních rysech, druzích, formách a celkové vymezení venkovského prostoru. Literatura bude čerpána především z knižního fondu Mendelovy univerzity a z Moravské zemské knihovny.

Další část se bude zabývat charakteristikou Královéhradeckého a Pardubického kraje. Specifickým cílem bude určit stav a potenciál zkoumaných krajů pro rozvoj cestovního ruchu z hlediska historických, přírodních a kulturních zajímavostí. Pro zpracování budou použity údaje z Českého statistického úřadu, především Statistická ročenka pro jednotlivé kraje, databáze kapacity a návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení v krajích a dále Atlas cestovního ruchu České republiky.

Největší pozornost bude věnována finanční podpoře z Evropské Unie v oblasti podpory rozvoje cestovního ruchu. Součástí této kapitoly bude představení Programu rozvoje venkova v programovém období 2007–2013, který spadá pod Evropský fond pro rozvoj venkova. Dále bude podrobněji popsána struktura této podpory a práce se bude zabývat i podmínkami čerpání dotací z Programu rozvoje venkova.

Poslední, avšak stěžejní část práce se bude zabývat zhodnocením jednotlivých projektů podpořené z PRV 2007–2013 v Královéhradeckém a Pardubickém kraji z opatření III. 1.3 Podpora cestovního ruchu. Specifickým cílem bude identifikace jednotlivých projektů, které naplňují význam venkovského turismu. Ze státního zemědělského intervenčního fondu jsou k dispozici v archívu seznamy schválených žádostí o dotaci. Celkový soubor pro Královéhradecký a Pardubický kraj obsahoval jméno žadatele, název projektu, místo realizace a výši dotace. Celkový počet byl 59 projektů, avšak tento počet byl zredukován na 39 projektů. Vyřazeno bylo deset projektů z důvodu nedostatečných či nedohledaných informací. Relevantní projekty budou dále hodnoceny dle místa realizace, příjemce podpory a předmětu projektu. Vlastním produktem díla budou vytvořené vlastní grafické výstupy z MS Office Excel. Hlavním cílem práce je zhodnotit projekty, které podporují venkovskou turistiku a určit, jak přispívají k rozvoji šetrných forem. Bude nutné stanovit kritéria, která umožní tyto projekty vytřídit. V závěrečné části budou popsány 3 projekty naplňující ideu venkovského cestovního ruchu.

3 Cestovní ruch

Cestovní ruch má mnoho definic, ale žádná z definic není zcela vyčerpávající. Bylo nutné tuto definici sjednotit. V roce 1991 se konala Mezinárodní konference v Ottavě, na které Světová organizace cestovního ruchu definovala cestovní ruch, jako:

„Činnost osoby, cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí, a to na dobu kratší, než je stanoveno, přičemž hlavní účel cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.“ (Ryglová a kol. 2011, s. 18)

Ryglová (2009, s. 11) definuje návštěvníka jako osobu, která cestuje do jiného státu, ve kterém nemá trvalé bydliště a nepřekračuje dobu pobytu déle než 1 rok a hlavním účelem cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v zemi. Dále Ryglová (2009, s. 11) rozlišuje turisty, který má alespoň 1 pobyt s přenocováním, a výletníka, který je mimo své trvalé bydliště na dobu kratší než 24 hodin, tedy bez přenocování.

Cestovní ruch je důležitou součástí hospodářského odvětví. Řadí se do průmyslu, který poskytuje služby spojené s cestováním a turistikou. Mezi hlavní sektory průmyslu cestovního ruchu patří zejména ubytovací služby, stravovací služby, zprostředkovatelé (například cestovní kanceláře, agentury, atd.), organizace a také sektor atrakce, který zahrnuje kulturní a historická místa či zajímavosti. (Ryglová a kol. 2011, s. 17)

Pro rozvoj cestovního ruchu existují základní podmínky, kterými jsou především volné peněžní prostředky obyvatelstva, přiměřený volný čas, svoboda pohybu a dostatečná bezpečnost v dané turistické oblasti (Ryglová 2009, s. 17). Zelenka a Pásková (2012, s. 83) uvádějí, že cestovní ruch je společenský jev bez pevně stanovených hranic, narůstá mobilita lidí, jejich motivace a uspokojení jejich potřeb v oblasti sociální, kulturní oblasti s využitím volného času.

Postupným vývojem cestovního ruchu se tvoří různé jeho klasifikace a široké spektrum kritérií, které jej rozdělují. Kotíková (2013, s. 22) uvádí rozdělení cestovního ruchu podle geografického hlediska na cestovní ruch domácí a zahraniční, který se dále dělí na příjezdový a výjezdový cestovní ruch. Dále definuje rozdělení podle způsobu zajištění služeb, a to na cestovní ruch organizovaný (služby cestovní kanceláře či jiný zprostředkovatel) a neorganizovaný (účastník si vše zajistí sám). Další kritéria popisují Toušek a kol. (2008, s. 10) podle:

- velikosti skupiny: hromadný cestovní ruch (může být skupina formální i neformální) a individuální cestovní ruch (1 účastník nebo účastník se svoji rodinou),
- délky účasti: krátkodobý a dlouhodobý,
- časového rytmu: každodenní, víkendový, týdenní a dlouhodobější,
- rozložení během roku: celoroční nebo sezónní.

Ryglová a kol. (2011, s. 20) uvádí druhy cestovního ruchu, které jsou vymezeny místem čerpání služeb a realizace poskytnutých služeb. Konečný (2013, s. 13) definuje formy cestovního ruchu, které vycházejí ze zaměření na uspokojování nejrůznějších potřeb spotřebitele. Mezi základní formy patří:

- rekreační,
- kulturně poznávací,
- sportovně turistický,
- náboženský,
- obchodní,
- lázeňsko-léčebný cestovní ruch a mnoho dalších.

Jako specifické druhy se například uvádějí agroturistika, ekoturistika, venkovský cestovní ruch, cykloturistika, a další. Tato bakalářská práce se věnuje především venkovskému cestovnímu ruchu, a proto je důležité vymežit tento pojem.

3.1 Venkovský cestovní ruch

Venkovský cestovní ruch, jak už z názvu vyplývá, je cestovní ruch, který se odehrává na venkově. Tento cestovní ruch působící především ve venkovských oblastech a měl by pomáhat udržovat venkovský charakter, jeho rozvoj, neměl by likvidovat místní zdroje a měl by se chovat jako nástroj pro ochranu přírody. Venkovský turismus se řadí mezi šetrné formy cestovního ruchu a přispívá tak k trvale udržitelnému rozvoji. (Stříbrná 2005, s. 9) Trvale udržitelný rozvoj znamená podle Ryglové (2009, s. 160) zajistit současným a budoucím generacím možnost uspokojovat základní životní potřeby, současně nesnižovat rozmanitost přírody a zachovat funkci ekosystémů.

Rozvoj cestovního ruchu a jeho dopady v regionu působí na životní prostředí, sociálně-kulturní oblast (např. změny hodnot a chování místních obyvatel) a také

především i na ekonomickou oblast (skryté náklady, sezónní charakter či vznik ekonomické krize). Princip trvale udržitelného rozvoje vychází z koncepce, který byl zformulován na konferenci OSN o rozvoji a životním prostředí pod názvem Agenda 21 a zahrnuje tři hlavní pilíře: ekonomickou udržitelnost, sociální udržitelnost a environmentální udržitelnost (Goeldner a Ritchie 2014, s. 416).

Zelenka a Pásková (2012, s. 601) zmiňují venkovský cestovní ruch, označovaný také rurální cestovní ruch, jako vícedenní pobyt s rekreačními aktivitami na venkově. Mezi ně patří například pěší turistika, jízdy na kole, péče o domácí zvířata a další. Cílem venkovského cestovního ruchu je přiblížit turistům život na venkově, jejich zvyky a tradice. Turisté si dále mohou užít ticha, čistého vzduchu a krajiny.

Podle Stříbrné (2005, s. 9) se vyvinuly různé formy venkovské turistiky v různých oblastech. Jednotlivé státy mají odlišné definice toho, co je venkovská oblast. Mezi základní rysy venkovských oblastí pak patří:

- hodně otevřeného prostoru,
- sídla s méně než 10 tisíci obyvateli,
- řídké osídlení,
- slabá infrastruktura,
- přírodní prostředí,
- určité zapojení zemědělství či lesnictví,
- firmy vlastněné místními podnikateli,
- specializovaný dopad,
- zúžený marketing.

Venkovský cestovní ruch nabízí celou řadu nejrůznějších aktivit a druhů dovolené. Jeho hlavním předmětem jsou nabízené služby a produkty, lokalita, způsob řízení a další faktory. Dovolené, které jsou typicky venkovské, jsou například pěší turistika, horolezectví, jízda na koni, cyklistika, dovolená v divočině, venkovské slavnosti, rybolov, myslivost a další. (Stříbrná 2005, s. 10)

Horner a Swarbooke (2003, s. 403) uvádějí, že produkt v cestovním ruchu by měl minimalizovat negativní dopady, přinášet místním obyvatelům největší ekonomické výhody a zároveň tak uspokojit turisty. Turista by se měl v dané lokalitě cítit dobře, zažít venkovské aktivity, jako například práci v lese, na farmě či v řemeslných dílnách, ochutnat místní tradiční jídla, seznámit se s místními lidmi

a jeho pobyt u poskytovatele by měl být odpočinkem a zážitkem (Horner a Swarbooke 2003, s. 403).

Cestovní ruch na venkově lze rozdělit podle Ryglové (2009, s. 132) na dvě skupiny. První skupinou jsou opakované rekreační pobyty, které nabízí ubytování ve vlastních nebo pronajatých chatách či chalupách. Tyto jsou v České republice velice oblíbené. Druhou skupinou jsou jednorázové turistické a rekreační pobyty, které zahrnují především svoje subprodukty, jako např.:

- agroturistika,
- ekoturistika,
- ekoagroturistika,
- pěší turistika,
- hipoturistika a další.

Podle Palatkové a Zichové (2014, s. 23) jsou tyto produkty uskutečněny mimo urbanizované celky, tedy v prostředí venkova a jsou protikladem masového turismu. Librová (1994, s. 72) rozlišuje turismus na tvrdý a měkký. Tvrdý turismus, také označován jako masové cestování, je nešetrný a negativní vůči životnímu prostředí. Turisté mají pevný program, který zařídila cestovní kancelář (řízení zvenku), mají málo času, proto potřebují rychlé dopravní prostředky a vše musí být pohodlné. Opakem je měkký turismus, který je šetrný. V tomto směru cestují spíše rodiny nebo malá skupinka přátel, kteří se rozhodují podle situace. Chtějí být součástí života v dané zemi, získat zážitky, vzpomínky a rádi se učí od místních obyvatel. Existují různé formy venkovského cestovního ruchu. (Librová, 1994, s. 72)

3.2 Formy venkovského cestovního ruchu

Agroturistika je spojena s aktivním odpočinkem a poskytuje netradiční zážitky v oblasti zemědělského hospodářství. Jedná se o dovolenou na farmě či statku, kde jsou účastníci zapojeni do zemědělských prací, řemesel a tradic (příprava gastronomických specialit, lidové slavnosti, tkaní, vyšívání apod.) V této formě cestovního ruchu je i velice široká nabídka sportovních aktivit, jako například myslivost, rybaření, jízda na koni a samozřejmě letní i zimní sporty. (Hesková 2006, s. 33) Agroturistika je nejrozšířenější v krajinářsky atraktivních oblastech, např. v horách či v podhůří, kde ho nejvíce přivítají zemědělci, kteří mají hospodářství méně výnosné (Librová 1994, s. 73).

Ekoturistika je zaměřena především na putování, obdivování a poznávání přírodně hodnotných oblastí jako jsou národní parky, přírodní rezervace, chráněné krajinné oblasti a další přírodní bohatství. (Pourová 2000, s. 17)

Dále Pourová (2000, s. 17) definuje ekoagroturistiku jako specifickou formu, kde účastníci jsou ubytováni na ekologicky hospodařících farmách, která poskytuje produkty, které nejsou zdravotně škodlivé vůči životnímu prostředí. Ekologicky hospodařící farma nepoužívá ke své výrobě žádné syntetické chemikálie, hnojiva, umělá barviva ani konzervační přípravky. Tyto farmy mají možnost používat ochrannou známku bio, která je podle mezinárodního standardu, a podléhají přísné kontrole. (Hesková 2006, s. 33)

Další forma venkovského cestovního ruchu je hipoturistika, která je orientována především na chov koní. Aktivity mohou být jak sportovní, tak i rekreační, kde hostitelé poskytují jízdu na koních a vyhlídkové jízdy kočárem. (Ryglová 2009, s. 136) Svobodová a kol. (2011, s. 73) uvádí další formy venkovského cestovního ruchu, jako jsou například vinařská turistika, lovecká turistika, gastroturistika (zaměřena na místní speciality) a pořádání různých slavností a tradic spojených s historií.

Tyto formy venkovského cestovního ruchu významně ovlivňují nejen životní prostředí, ale také samotnou obec.

3.3 Význam venkovského cestovního pro rozvoj venkova

Venkovský cestovní ruch a jeho formy, má z globálního hlediska rostoucí význam. Podle Halla (2001, s. 6) je venkovský cestovní ruch jedním z nejvíce rostoucích odvětví. Dle statistických odhadů tato forma cestovního ruchu tvoří 10-20% podíl všech turistických aktivit. Hall (2001, s. 1) dále poznamenává, že je více návštěvníků, kteří podnikají spíše jednodenní výlety než turistů, kteří zůstávají přes noc.

Dle Stříbrné (2005, s. 7) je rozvoj venkova důležitý, avšak některé země ho nesledují a je někdy obtížné ho kvantifikovat. V České republice je důležitým faktorem pro růst ekonomiky a podporuje ho i vládní organizace.

Česká republika má mnoho prioritních cílů, které popisuje ve svých strategických dokumentech. Usiluje o vyvážený rozvoj regionů, zlepšení infrastruktury, inovace, tvorbu pracovních míst a mnoho dalších cílů. Tyto cíle jsou méně zajistitelné ve venkovském prostoru, který oproti městskému poskytuje

kvalitnější životní prostředí, kulturní krajinu a trávení volného času. Pro nastartování venkovského rozvoje a jeho udržitelnosti je potřeba nacházet programová řešení, která by měla přispět ke zvýšení efektivity a transparentnosti pro čerpání určitých disponibilních zdrojů, jako jsou například fondy České republiky i strukturální fondy Evropské unie. (Binek a kol. 2007, s. 19)

Venkovský turismus a jeho význam podle Ryglové (2009, s. 133):

- zachovává venkovský prostor, kulturní tradice, řemesla a zvyky,
- pomáhá k rozvoji malého a středního podnikání a s tím spojené nové pracovní příležitosti,
- stabilizuje venkovské obyvatelstvo,
- vytváří finanční přínosy (zdroj příjmů, investice, příjmy plynoucí z daní z nemovitosti),
- a rozvoj infrastruktury.

Další pozitivní dopady cestovního ruchu jsou kulturní a vzdělanostní obzory, zvýšení kvality života, osobní hodnoty, vysoký multiplikační dopad a diverzifikace ekonomiky (Goeldner a Ritchie 2014, s. 28).

Pro rozvoj venkova z hlediska cestovního ruchu je velmi důležité vytvořit vazby a vztahy mezi aktéry. Jde například o rozvoj spolků, neziskových organizací či zapojení občanů do dění v obci (Svobodová a kol. 2011, s. 34). Česká republika nabízí turistům svým potenciálem, polohou, krajinou, historií a turistickými aktivitami využití venkovského cestovního ruchu po celý rok. Venkov umožňuje lidem poznat přírodu a tradice. Tato forma turismu, která zprostředkovává návrat člověka k přírodě a tím se odklání od masové turistiky, se v České republice stále více rozvíjí. (Pourová 2000, s. 3)

Existují i překážky v rozvoji venkovského cestovního ruchu, jako je například nedostatečná podpora ze strany státu, nedostatečná spolupráce mezi aktéry cestovního ruchu, finanční situace, nedostatek sociálních služeb, neuvědomění potenciálu území a mnohé další (Ryglová 2009, s. 138). Negativní dopady, které mohou být způsobeny při nadměrném cestovním ruchu, jsou například degradace prostředí, vytváření konfliktů v hostitelském území, zvyšování kriminality, znečištěné prostředí a mnoho dalších (Goeldner a Ritchie 2014, s. 29).

3.4 Venkovský turismus v České republice

Počátky venkovské turistiky v České republice spadají do předválečného období. Důležitou součástí venkovské turistiky byly pobyty na venkově a pobyty v letních bytech. (Moravec 2007, s. 23)

Po 2. světové válce, v tehdejších Československu, hrálo významnou roli Revoluční odborové hnutí. Tento odborový svaz nabízel rekreační pobyty pro specifické skupiny zaměstnanců. Tímto způsobem se pokoušel stát regulovat individuální formy turismu. Lidé si individuální turismus museli hradit ze svých soukromých zdrojů, zatímco sociální turismus byl hrazen ze státního fondu. (Konečný 2013, s. 111)

Dále se začalo rozvíjet chataření a chalupaření, které nemělo přímou vazbu na zemědělské prostředí (Moravec 2007, s. 23). V 60. letech 20. století dochází k prudkému růstu měst, který je spojován se zhoršeným životním prostředím. Postupně se tak vytváří základy vzniku venkovského cestovního ruchu, neboť dochází k masovému rozvoji soukromého vlastnictví chat a chalup (Galvasová a kol. 2008, s. 17).

Chataření a chalupaření je zařazováno do cestovního ruchu pod venkovský turismus a bývá označováno jako cestovní ruch mimo veřejné formy. Jedná se o rekreační pobyt ve vlastním zařízení, které není daleko od bydliště a náklady, ve srovnání s rekreací v hotelích, jsou minimální. Z toho důvodů mnoho občanů tento typ nepovažuje za cestovní ruch. Na druhou stranu, chaty a chalupy plní rekreační funkci a umožňují účastníkům účelné využití volného času ve venkovském prostředí. Proto je možné tento pobyt považovat za rovnocennou formu venkovského cestovního ruchu. (Svobodová a kol. 2011, s. 74)

Velká změna, která ovlivnila venkov, byla po roce 1989, kdy došlo k restrukturalizaci zemědělské výroby a transformaci zemědělských podniků, což způsobilo výrazné snížení zaměstnanosti v zemědělství. Rozvoj agroturistiky a ostatních forem venkovského cestovního ruchu měl zajistit udržení vesnického osídlení a měl zachovat prosperitu zemědělství. (Pourová 2000, s. 18)

V současné době není venkovská turistika tak rozvinutá jako v jiných evropských zemích. Dříve byla zemědělská výroba na prvním místě v nabídce pracovních míst, nyní v ní mladí lidé nenacházejí uplatnění a hledají práci s lepšími podmínkami. Dalším důvodem nerozvíjejícího venkovského cestovního ruchu, byla v 50. letech kolektivizace, kdy docházelo k likvidaci rodinných farem, které mohly být vhodné pro agroturistiku. Lidé nemají mnoho zkušeností s touto formou

cestovního ruchu nebo mají na venkově příbuzné či vlastní chatu nebo chalupu. (Moravec 2006, s. 24)

Česká republika má dobré předpoklady pro rozvoj venkovského cestovního ruchu, neboť má velký přírodní, historický, kulturní a společenský potenciál. Cestovní ruch se tak může rozvíjet i ve venkovské krajině a může být lokalizován i v malých městech a vesnicích.

3.5 Venkovský prostor a jeho vymezení

Venkovské oblasti jsou velmi různorodé, proto je těžké nalézt jednotnou definici, která odliší hranici mezi venkovem a městem. Hlavním problémem je variabilita venkovského osídlení v území, kde mohou existovat odlehlé osady, klasické vesnice či příměstské obce. Všeobecně uznávaná mezinárodní definice dle OECD (1994) definuje venkov na základě hustoty zalidnění. Rozlišuje venkov na úrovni místní, jejíž hustota obyvatelstva je menší než 150 obyvatel/km², a na úrovni regionální, u které pak vymezuje tři základní typy podle podílu obyvatelstva:

- Převážně venkovské: ve venkovských obcích žije více než 50 % obyvatel.
- Významně venkovské: ve venkovských obcích se podíl obyvatel pohybuje mezi 15-50 %.
- Výrazně městské: ve venkovských obcích tvoří podíl obyvatel maximálně 15 %.

Základním rysem venkovské oblasti je nízká hustota obyvatelstva, využívání půdy především pro zemědělství, lesnické hospodaření, málo zastavěných ploch, tradiční venkovská struktura společnosti, tradice a dědictví minulosti obce (Stříbrná 2015, s. 8).

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013 (MZe, ČR, 2017) vymezuje venkovský prostor ČR na příměstský, mezilehlý a odlehlý typ. Tyto typy však mají odlišné charakteristiky podle polohy venkovských obcí. Příměstský venkov, který je v zázemí velkých měst, je ovlivněn suburbanizací a je zde viditelný růst populace. Mezilehlý venkov je ve větší vzdálenosti od větších sídelních center, má dobrou infrastrukturu a nachází se zde i rekreační potenciál. Odlehlý venkov je řídce obydlený, má nedostatečné dopravní napojení na centra a nepříznivé sociálně-ekonomické aspekty.

Na základě této charakteristiky tedy vyplývá, že dle OECD lze vymezit venkovský prostor na základě počtu obyvatel, kde je hranice maximálně do 2 000 obyvatel a podle hustoty zalidnění, která je maximálně do 150 km².

Binek a kol. (2007, s. 23) vymezuje několik kritérií, podle kterých lze rozpoznat venkovská sídla. Jako specifické charakteristiky venkovských obcí lze uvést například rozsáhlé veřejné prostory, nízkopodlažní zástavby, sousedství, sdílená společná historie, vyjížděky do zaměstnání, samozásobitelství apod. Sznajder a kol. (2009, s. 55) popisuje venkovský prostor jako území, které zahrnuje hory, jezera, lesy, bažiny a další krásy přírody. Nabízí i divokou přírodu či kulturní hodnotu jako jsou malé vesnice, historické budovy či etnické dědictví. Místa, kde turisté mohou rybařit, lovit, lyžovat a podnikat další sportovní aktivity a venkovský prostor by měla být veřejně dostupná (Sznajder a kol. 2009, s. 55).

Pro vymezení venkovského území existuje celá řada přístupů, ale důležité je vědět pro jaký hlavní účel se zpracovává následné vymezení. Zjednodušeně se dají odlišit na městské a venkovské oblasti pomocí kvantitativních a kvalitativních ukazatelů nebo jejich kombinace (Svobodová a kol. 2011, s. 14).

4 Charakteristika Královéhradeckého a Pardubického kraje

Následující část práce popisuje základní charakteristiky zkoumaného území, a to Královéhradeckého a Pardubického kraje, se zaměřením na cestovní ruch. Součástí je i aktuální situace těchto krajů a jejich potenciál pro venkovský cestovní ruch, který slouží pro pozdější analýzu podpořených projektů z Programu rozvoje venkova.

4.1 Poloha a administrativní členění

Královéhradecký kraj a Pardubický kraj se nachází v severovýchodní části Čech. Královéhradecký kraj sousedí s Libereckým krajem, se kterým, společně s Pardubickým krajem, tvoří region soudržnosti Severovýchod (NUTS 2). Oba kraje společně sousedí s krajem Středočeským a s Polskem (ČSÚ, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje, 2016).

Královéhradecký kraj má celkovou rozlohou 4 759 km² a lze ho charakterizovat jako zemědělský a průmyslový kraj s rozvinutým cestovním ruchem. Největší koncentrací cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji se vyznačují Krkonoše a Orlické hory (ČSÚ, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje, 2016).

Území Královéhradeckého kraje je tvořeno pěti okresy - Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. Administrativně má kraj 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 35 správních obvodů obcí s pověřeným úřadem. Na území kraje je celkem 448 obcí, z nichž 48 má statut města. Hlavním centrem kraje je statutární město Hradec Králové (ČSÚ, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje, 2016). Mapa Královéhradeckého kraje je zobrazena na obrázku 1.

Obr. 1 Základní charakteristika Královéhradeckého kraje

Zdroj: ČSÚ, Mapy, grafy, kartografie – Geografická mapa Královéhradeckého kraje, 2017

Pardubický kraj má čtyři okresy - Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí. Kraj má dále 451 obcí, z nichž 38 má status města. Kraj má celkem 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 11 správních obvodů obcí s pověřeným úřadem. Největší města v kraji jsou Pardubice, Chrudim a Svitavy (ČSÚ, Statistická ročenka Pardubického kraje, 2016).

Pardubický kraj má celkovou rozlohu 4 519 km². V Pardubickém kraji je rozdílná kvalita životního prostředí kvůli rozmanitým přírodním podmínkám. Toto způsobuje různé osídlení a rozložení průmyslové a zemědělské výroby (viz obrázek 2) (ČSÚ, Statistická ročenka Pardubického kraje, 2016).

Geografická mapa Pardubického kraje
Geographical map of the Pardubický Region

Obr. 2 Základní charakteristika Pardubického kraje

Zdroj: ČSÚ, Mapy, grafy, kartografy – Geografická mapa Pardubického kraje, 2017

4.1.1 Obyvatelstvo a základní ekonomické ukazatele

Královéhradecký kraj měl ke dni 31. 12. 2016 celkem 550 804 obyvatel. Nejvíce obyvatel byl v okrese Hradec Králové s téměř 163 tisíci obyvateli a hlavní město Hradec Králové měl celkem 93 tisíc osob. Kraj má hustotu obyvatel 116 obyvatel na km^2 , který nedosahuje průměru České republiky (134 osob na km^2). V jednotlivých okresech je hustota obyvatelstva značně proměnlivá. Nejvyšší hustota osídlení je v okrese Hradec Králové (183 obyvatel na km^2) a oblast s nejnižší hustotou je v okrese Rychnov nad Kněžnou (80 obyvatel na km^2). (ČSÚ, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje, 2016)

Ve velkých městech je soustředěn průmysl a v oblasti Polabí převažuje intenzivní zemědělství. Krkonoše se vyznačují tím, že v České republice mají největší koncentraci cestovního ruchu (ČSÚ, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje, 2016). V tomto kraji bylo k 31. 1. 2016 celkem 3,76 % nezaměstnaných osob. Nejvyšší nezaměstnanost se drží v okrese Trutnov 4,31 % (ČSÚ, Nezaměstnanost, zaměstnanost Královéhradecký kraj, 2017).

V Pardubickém kraji na konci roku 2016 žilo 517 087 obyvatel. Hustota obyvatelstva celého kraje je 114 obyvatel na km². Nejvíce obyvatel žije v okresech Pardubice a Ústí nad Orlicí. Ke konci roku 2016 bylo zjištěno, že v Pardubickém kraji bylo 4,04 % nezaměstnaných osob. Nejvyšší podíl nezaměstnanosti byl v okrese Svitavy a to 5,56 % (ČSÚ, Zaměstnanost, nezaměstnanost Pardubický kraj 2017).

Kraj se vyznačuje rozmanitostí přírodních podmínek, zemědělské a průmyslové výroby i osídlení. Proto je zde rozdílná kvalita životního prostředí. Poškození životního prostředí je zejména chemickým průmyslem a energetikou (ČSÚ, Statistická ročenka Pardubického kraje, 2016).

4.1.2 Dopravní infrastruktura

Současný vývoj dopravní infrastruktury je charakteristický tím, že roste počet dopravních prostředků, hustota dopravních sítí a jejich zkvalitňování a zabezpečování (Schejbal 2008, 70).

Královéhradecký kraj má dobrou komunikační dostupnost z Německa i z Polska, neboť má velmi dobré dopravní spojení. Současná silniční síť měří 3 759 km, z toho dálnice 17 km, silnice I. třídy mají délku 439 km, silnice II. třídy 895 km a silnice III. třídy 2 408 km. (ČSÚ, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje, 2016) Nejznámější dopravní komunikaci tvoří dálnice D11 Praha-Sedlice (končí 3 km před Hradcem Králové) a v současné době je nejvíce používána. Silniční sítě jsou spíše v horším stavu. Železniční síť má kraj spíše nadprůměrnou ve srovnání s ostatními kraji v ČR a je hojně využívána návštěvníky Krkonoš. (Královéhradecký kraj, 2007)

Pardubický kraj má výhodnou polohu z hlediska dopravního spojení se sousedními kraji. Krajem prochází 540 km železničních tratí a k hlavním uzlům patří města Pardubice a Česká Třebová, která tvoří součást železniční magistrály Berlín – Praha – Brno – Vídeň. Okrajem kraje prochází 9 km dálnice D11 a 4,2 km dálnice D35. V Pardubicích je i mezinárodní letiště s vojenským a civilním provozem. (Program rozvoje Pardubického kraje, 2011)

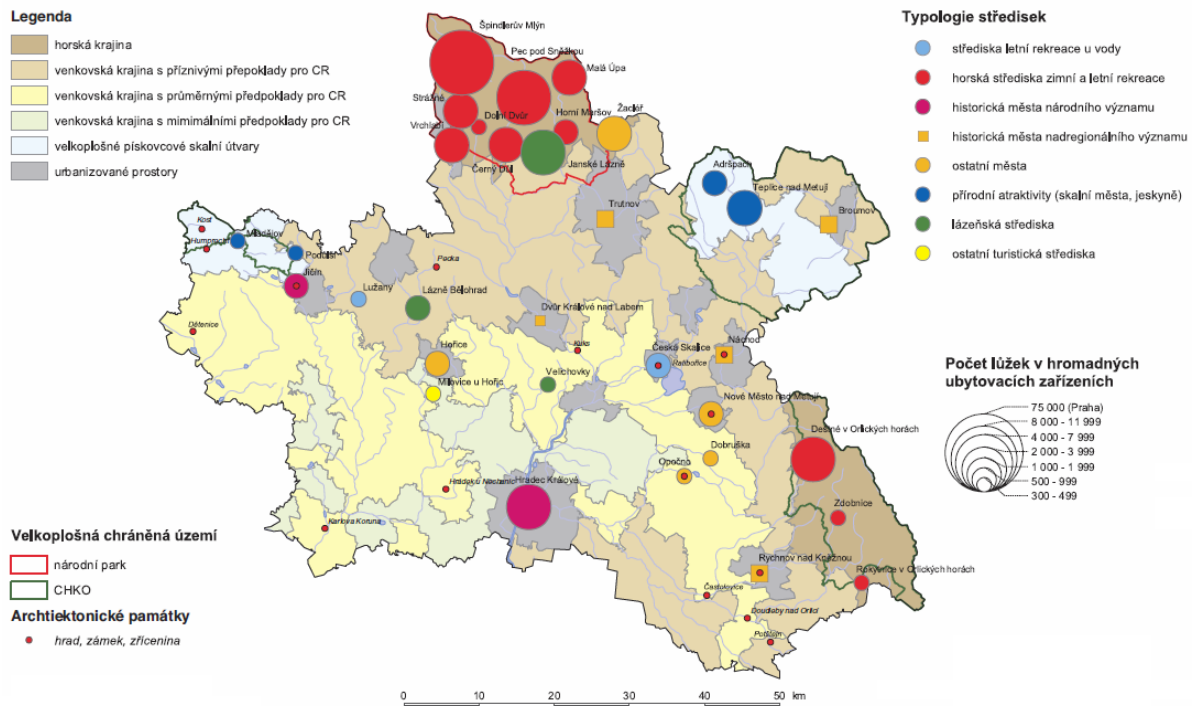
4.2 Přírodní potenciál cestovního ruchu

Přírozenou přírodní bariéru v Královéhradeckém kraji tvoří hraniční pohoří, kterými jsou Krkonoše, Orlické hory, Broumovské stěny a Javoří hory. Krkonoše patří k největším klenotům naší přírody, jsou nejstarším národním parkem. (Vystoupil a kol. 2007, s. 73) Krkonoše jsou nejznámější díky svému mimořádnému přírodnímu bohatství, které nabízí významnou faunu a flóru. Krkonoše i Podkrkonoše jsou z hlediska cestovního ruchu přitažlivé v každé roční době. V zimě jsou zde ideální podmínky pro zimní sporty, především pro lyžování. Nejznámější střediska jsou Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou, Benecko či Vrchlabí. V letní sezóně turisté využívají pěší turistiku či cykloturistiku. (Hamarnehová 2010, s. 49)

Královéhradecký kraj je možný rozdělit do turistických regionů: Orlické hory a Podorlicko, Kladské pomezí, Broumovsko, Krkonoše, Podkrkonoší, Český ráj a Hradecko.

Krkonošský národní park, který se nachází v okrese Trutnov, tvoří 5,2 % rozlohy kraje. Dále se zde vyskytují 3 chráněné krajinné oblasti (14,5 % rozlohy kraje) a 140 maloplošných chráněných oblastí (1,3 % rozlohy kraje). Mezi chráněné krajinné oblasti patří Český ráj (okres Jičín), Broumovsko (okres Náchod) a Orlické hory (okres Rychnov nad Kněžnou). Na jihu tohoto kraje se nachází Polabské nížiny. Významnou částí regionu tvoří Teplické a Adršpašské skály, Broumovské stěny, Ostaš a Křížový vrch. V České republice tvoří tato oblast nejkvalitnější zásobárnu pitné vody. Nejvyšším vrcholem v Krkonoších je Sněžka (1602 m. n. m.), která je zároveň nejvyšší horou ČR. (ČSÚ, Charakteristika kraje, 2017)

V rámci prostorově-funkčního využití území se vymezily tři typy venkovské krajiny. Pro Královéhradecký kraj je typická venkovská krajina s velmi příznivými předpoklady pro cestovní ruch, která představuje 32,3 % rozlohy kraje a dále venkovská krajiny s průměrnými předpoklady (28 %). Poslední typ venkovské krajiny je atraktivní horská krajina, která v Královéhradeckém kraji dosahuje pouze 12 %. (Vystoupil a kol., 2006, s. 128)

Obr. 3 Funkční typologie středisek v cestovním ruchu pro Královéhradecký kraj
Zdroj: Vystoupil a kol., 2006, s. 129

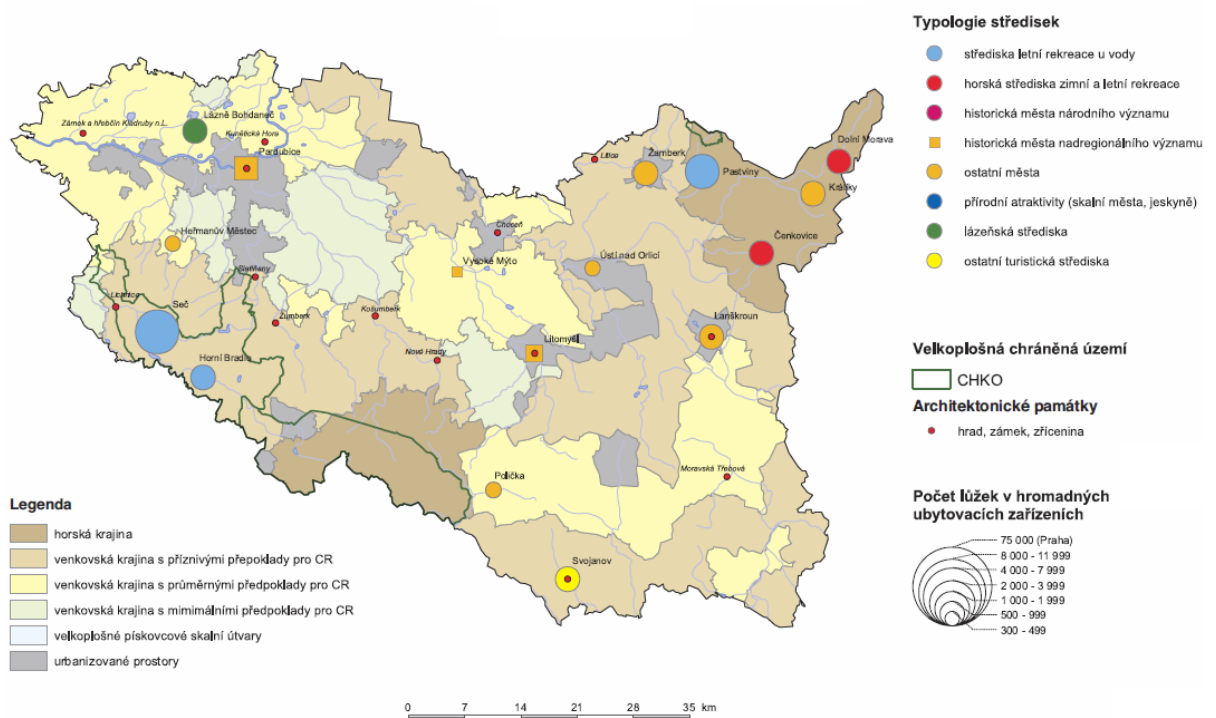
Na území Pardubického kraje leží pět turistických oblastí, jedná se o Pardubicko, Chrudimsko-Hlinecko, Orlické hory a Podorlicko, Českomoravské pomezí a Králický Sněžník.

Pardubický kraj má rozmanitý reliéf a množství krajinných typů. Zahrnuje úrodné Polabí ve Východních Čechách až k Orlickým horám a Králickému Sněžníku, kde oblast nabízí členitý horský reliéf okrajových pohoří. Polabí je rovinatá krajina s teplým klimatem a nabízí mnoho možností sportovního využití v zimě i v létě (koupání, pěší turistika, cykloturistika, atd.). Oblast Králického Sněžníku nabízí turistům horskou turistiku a zimní sporty. (Hamarnehová 2010, s. 50)

Dalšími turisticky atraktivními lokalitami jsou Třebovské stěny (pískovcový hřbet), přírodní rezervace Oheb, přírodní památka Nedošínský háj či národní přírodní památka Semínský přesyp (Vystoupil a kol. 2007, s. 76). Nejvyšším bodem kraje je Králický Sněžník (1 424 m. n. m.). Celé pohoří Králického Sněžníku bylo vyhlášeno jako národní přírodní rezervace (ČSÚ, Charakteristika Pardubického kraje, 2015).

Z hlediska funkčně-prostorového využití území pro cestovní ruch v Pardubickém kraji je typická venkovská krajina s velmi příznivými předpoklady

pro cestovní ruch, která zaujímá 40 % rozlohy kraje. Venkovská krajina s průměrnými předpoklady pro cestovní ruch (29 %) a horská krajina (12 %). Pardubický kraj nabízí pestrost různých typů krajiny a širokou nabídku aktivit pro návštěvníky, jako je například přírodní památka Nedošínský háj, ve kterém jsou vzácné chráněné rostliny či několik zajímavých rozhleden, které se nacházejí na severovýchodním území v příhraničních horách. (Vystoupil a kol., 2006, s. 130)

Obr. 4 Funkční typologie středisek v cestovním ruchu pro Pardubický kraj
Zdroj: Vystoupil a kol., 2006, s. 131

Podle Vystoupila a kol. (2007, s. 73–76) má Královéhradecký a Pardubický kraj z hlediska venkovské krajiny velice příznivé předpoklady pro cestovní ruch. Oba kraje nabízí zimní sporty, letní turistiku, rekreaci u vody, lázeňství, přírodní atraktivitu i městskou turistiku. Cestovní ruch s významnou zimní sezónou lze uskutečnit v Krkonoších, Orlických horách a v Králickém Sněžníku. V létě jsou preferovány oblasti jako Železné hory, Pastviny, Seč, Český ráj, Adršpašsko-teplické skály a Broumovské stěny.

4.3 Kulturně-historický potenciál cestovního ruchu

V Královéhradeckém kraji se dochovala kultura a historie v některých městech, jako je Hradec Králové, Jaroměř a Nové Město nad Metují. Tato města jsou zároveň vyhlášena městskými památkovými rezervacemi. Historicky a urbanisticky zajímavá města se také nachází v podhůří, ve městech Jilemnice, Trutnov či Vrchlabí. Místní architektura se dochovala v Podorlickém skanzenu v Krňovicích. V kraji je také mnoho zámku, hradů a zřícenin. K návštěvě lákají zámky Ratibořice, Náchod, Opočno a zámek Hrádek u Nechanic. Známé hrady jsou například Kost a Pecka. Terčem návštěvnosti domácích i zahraničních turistů je největší a nejznámější zoologická zahrada - safari ve Dvoře Králové nad Labem. (Vystoupil a kol. 2007, s. 73)

Nejznámější a nejvýznamnější kulturně-historickou památkou v Pardubickém kraji, je zámek v Litomyšli, který je od roku 1999 zapsán na seznamu památek UNESCO. Historická města Pardubice, Litomyšl a Moravská Třebová byla vyhlášena městskými památkovými rezervacemi. Lidová architektura, která patří do vesnické památkové rezervace, se nachází ve městě Hlinsko. (Vystoupil a kol. 2007, s. 76)

Nejvýznamnější akcí v Pardubickém kraji je operní festival Smetanova Litomyšl, Velká pardubická steeplechase a Zlatá Příkladba v Pardubicích (Hamarnehová 2010, s. 50).

4.4 Realizační potenciál cestovního ruchu

Pro venkovský cestovní ruch a agroturistiku je velice významný provoz ubytovacích služeb. Stříbrná (2005, s. 13) uvádí základní charakteristiku ubytovacích zařízení ve venkovských oblastech jako decentralizované ubytování s omezenou kapacitou, komorní (rodinné) zázemí a ohleduplný vztah k přírodě. Konečný (2013, s. 38) rozdělil ubytování v rámci venkovského turismu do tří úrovní:

- Ubytování v soukromí (farmy, chaty, sruby, chalupy).
- Ubytování v tzv. hromadném ubytovacím zařízení (malé hotely a penziony).
- Volný prostor (kempy, stanové osady).

Ve venkovské turistice připadají v úvahu hromadná ubytovací zařízení (dále HUZ), jako jsou malé hotely a penziony. Konečný (2013, s. 38) uvádí,

že hromadná ubytovací zařízení by měly mít maximálně 25 lůžek na jeden objekt vzhledem k této šetrné formě turismu.

Hotel by měl mít minimálně deset pokojů pro hosty, vybavené pro přechodné ubytování a služby s ním spojené (stravování). Penzion by měl poskytnout nejméně pět pokojů a omezený rozsah společenských a doplňkových služeb. Většinou se v těchto zařízeních předpokládá celodenní stravování hostů (Stříbrná 2015, s. 19).

Návštěvnost a údaje o přenocování v ubytovacích zařízeních v České republice sleduje Český statistický úřad. Problémem je, že Český statistický úřad nesleduje venkovský turismus jako samostatnou kategorii ani jeho ubytovací kapacity.

Největší turistická centra kraje z pohledu návštěvnosti i ubytovacích kapacit jsou Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou, Janské Lázně, Hradec Králové, Teplice nad Metují a rekreační nádrž Rozkoš. Královéhradecký kraj se v České republice řadí mezi nejvíce navštěvovaná místa. (Vystoupil a kol., 2006, s. 128)

Z Českého statistického úřadu v časových řadách od roku 2012–2014 je patrné, že nejvíce bylo využíváno penzionů. Nejvyšší koncentrace návštěvnosti v Královéhradeckém kraji mají lázeňská města a horské oblasti (viz obrázek 5). V okrese Trutnov, na jehož území leží Krkonoše je soustředěno nejvíce HUZ, a to v Peci pod Sněžkou (171 zařízení) a Špindlerově Mlýně (145 zařízení). (ČSÚ, Hromadná ubytovací zařízení, 2016) Průměrná doba pobytu ve sledovaných letech činila v Královéhradeckém kraji 3,31 noci. Jednotlivé roky jsou znázorněny v tabulce 1. Z tabulky je také patrné, že dochází ke každoročnímu nárůstu hostů v Královéhradeckém kraji.

Město Hradec Králové nabízí 33 zařízení. Nejvíce hostů ze zahraničí pochází z Německa a Polska. V Královéhradeckém kraji lze očekávat, že bude více turistů, kteří přenocují než hostů (výletníků), poněvadž tento kraj nabízí spíše horské a lázeňské pobyty než jednodenní výlety. V roce 2013 byl nejnavštěvovanější okres v kraji Hradec Králové, přičemž nejvíce cizinců přijelo z Ukrajiny a ze Slovenska. (ČSÚ, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje, 2014)

V roce 2014 Královéhradecký kraj v porovnání s ostatními kraji měl druhý nejvyšší počet hromadných ubytovacích zařízení, druhý nejvyšší průměrný počet přenocování (včetně cizinců) a vyskytoval se na druhé pozici v nejvyšší průměrné době pobytu (včetně cizinců) (ČSÚ, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje, 2016).

Tab. 1 Statistika CR v Královéhradeckém kraji, přehled HUZ v období 2012–2016

Královéhradecký kraj (k 31. 12.)	2012	2013	2014	2015	2016
HUZ celkem	1 126	1 116	1 034	1 055	1 036
Lůžka celkem	51 972	51 266	47 866	49 628	49 386
Hosté	968 571	965 416	936 736	1 124 032	1 159 114
Přenocování	3 369 254	3 209 311	3 070 406	3 622 281	3 766 650
Průměrný počet přenocování	3,48	3,32	3,28	3,22	3,25

Zdroj: Český statistický úřad a vlastní zpracování

Pardubický kraj se podle počtu hostů a počtu přenocování řadí mezi nejméně navštěvovaný kraj v ČR. Nejvyšší návštěvnost v kraji mají turistická centra, jako jsou Sečská přehrada, Pardubice a Pastvinská přehrada (Vystoupil a kol., 2006, s. 130).

Po přepočtu na tisíc obyvatel připadá nejvíce HUZ, pokojů i lůžek na Králicko a Žambersko. Rozmístění těchto HUZ je podle turisticky oblíbených oblastí a aktivit v kraji. Horské oblasti nabízí větší počet ubytovacích zařízení, jako je například obec Dolní Morava, která poskytuje 15 zařízení či Králíky s 10 HUZ. V okrese Chrudim má nejvyšší počet HUZ Seč, a to celkem 19 zařízení, z toho jsou 4 kempy a 5 chatových osad. Pardubice, jako krajské město, má nejvíce hotelů a penzionů (30 zařízení), ale i v celém Pardubickém kraji lze najít mnoho ubytovacích služeb. (ČSÚ, Hromadná ubytovací zařízení, 2016)

V roce 2013 využilo služeb HUZ celkem 369 233 hostů, což představuje nejnižší počet ve srovnání s kraji. V Pardubickém kraji byl v tomto roce i nejnižší podíl zahraničních hostů na celkovém počtu hostů a to 14,4 % (ČSÚ, Hromadná ubytovací zařízení, 2016).

Průměrná doba pobytu ve sledovaných letech činila v Pardubickém kraji 2,84 noci (viz tabulka 2). Z tabulky je patrné, že počet HUZ se v jednotlivých letech snižoval, což ovlivnilo i počet lůžek. Na druhé straně ale dochází ke každoročnímu nárůstu hostů v Pardubickém kraji.

Pardubický kraj navštěvují i zahraniční hosté, především ze Slovenska, Německa a z Polska. Na konci roku 2013 navštívilo kraj celkem 11 301 cizinců. Největší koncentrace cizinců byla v okrese Ústí nad Orlicí a v okrese Pardubice (ČSÚ, Statistická ročenka Pardubického kraje, 2014).

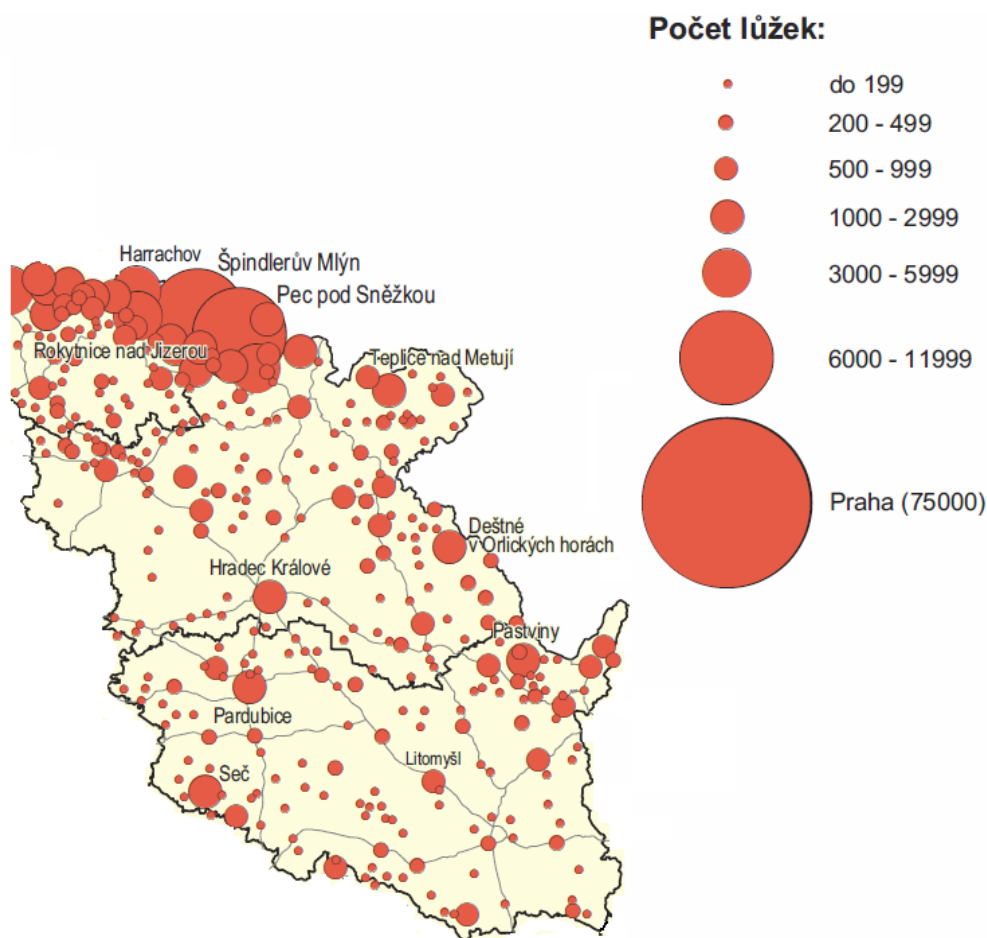
Tab. 2 Statistika CR v Pardubickém kraji, přehled HUZ v období 2012–2016

Pardubický kraj (k 31. 12.)	2012	2013	2014	2015	2016
HUZ celkem	374	361	335	341	350
Lůžka celkem	22 671	21 842	20 363	19 068	19 637
Hosté	366 443	369 233	359 665	413 443	440 658
Přenocování	1 037 179	1 035 572	1 022 442	1 180 003	1 253 583
Průměrný počet přenocování	2,83	2,80	2,84	2,85	2,84

Zdroj: Český statistický úřad a vlastní zpracování

V roce 2016 tento kraj zaznamenává nárůst zahraničních hostů, kterých přibylo téměř 11 % a zároveň nárůst hostů z ČR, který se zvýšil o 7,5 %. Nárůst nastal i v počtu přenocování hostů v HUZ a to o 10,1 %. (ČSÚ, Hromadná ubytovací zařízení, 2016).

V ČR je rozmístění ubytovacích zařízení následující: cca 45 % lůžkové kapacity připadá na městský a kulturní cestovní ruch, 16–17 % na letní rekreaci u vody, dále 19–20 % na horský cestovní ruch, 8 % na lázeňská střediska a zbylých cca 10 % připadá na venkovské prostředí (Vystoupil a kol. 2006, s. 46).

Obr. 5 Počet lůžek v HUZ v Královéhradeckém a Pardubickém kraji
Zdroj: Vystoupil a kol. 2006, s. 47

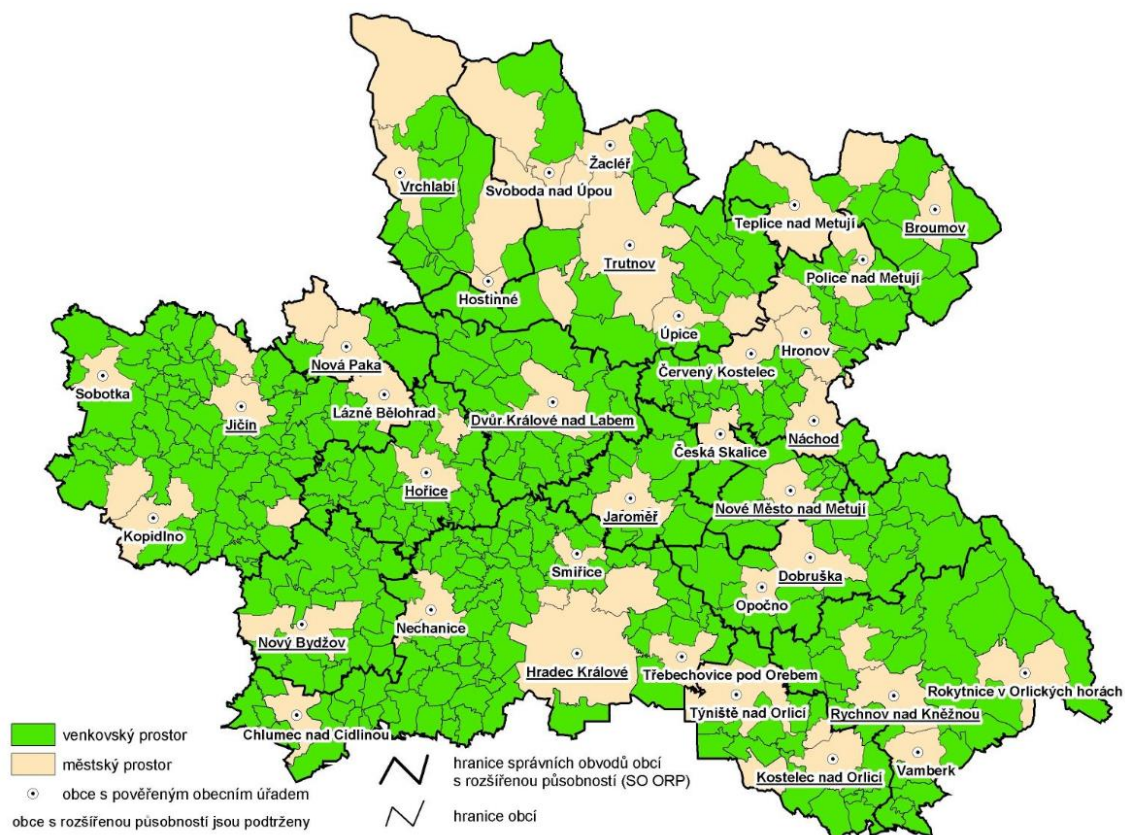
4.5 Vymezení venkova v Královéhradeckém a Pardubickém kraji

Pro zhodnocení rozvoje venkovského turismu je nutné vymezit venkov na území Královéhradeckého a Pardubického kraje. Dle Českého statistického úřadu je několik metod, které se používají k vymezení venkovského prostoru. Jedno konkrétní vymezení není často vhodné pro odlišné účely. Pro určení venkovských obcí pro Program rozvoje venkova 2007–2013 je stanovena metodika dle OECD. Dále program pracuje s vymezením venkovského prostoru na příměstský, mezilehlý a odlehlý. (Postavení venkova v Královéhradeckém kraji, ČSÚ, 2009)

Metodika dle OECD dělí venkovský prostor na krajskou a republikovou variantu. Venkovský prostor v krajské variantě je obec bez statutu města, nebo s méně než 2 000 obyvateli, nebo s hustotou zalidnění menší

než 150 obyvatel/1km² a současně s hodnotou souhrnného indikátoru nižší než 190 bodů (Postavení venkova v Královéhradeckém kraji, ČSÚ, 2009).

V Královéhradeckém kraji v roce 2008 tvoří venkovský prostor dle krajské varianty 392 obcí s 160 747 obyvateli, tj. 29 % obyvatel. Na základě této varianty tedy připadlo 87,5 % obcí do venkovského prostoru, které zabíraly 68,6 % rozlohy kraje (viz obrázek 7) (Postavení venkova v Královéhradeckém kraji, ČSÚ, 2009).

Obr. 6 Vymezení venkovského a městského prostoru v Královéhradeckém kraji

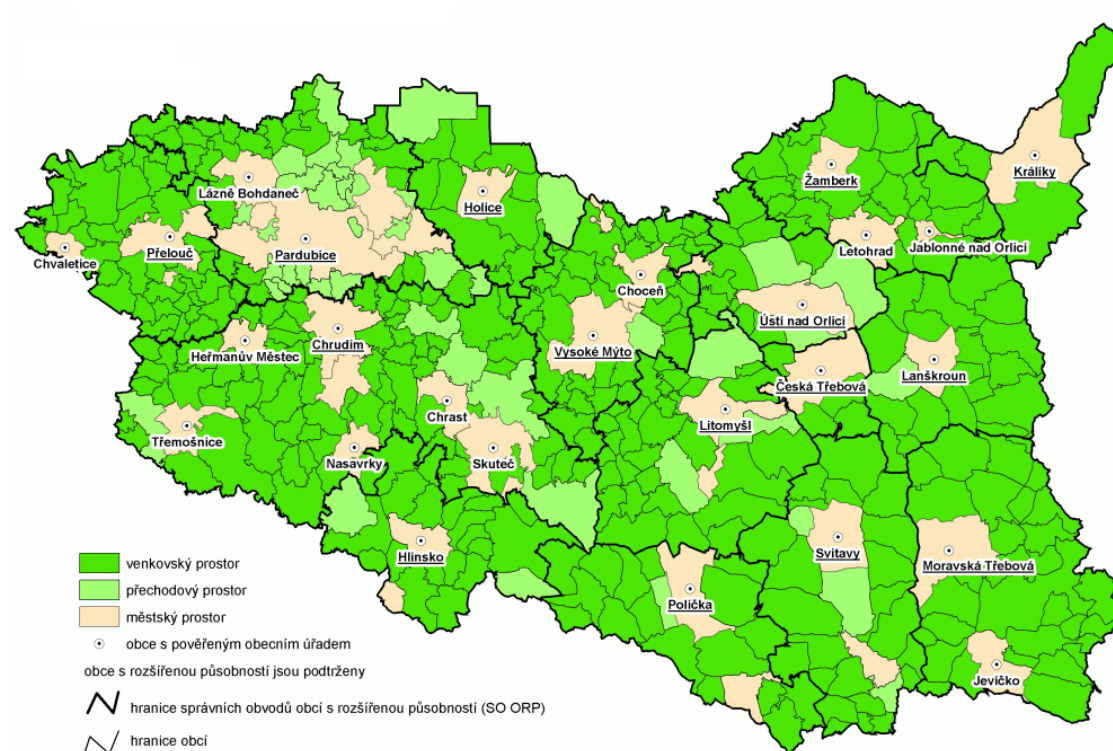
Zdroj: Postavení venkova v Královéhradeckém kraji, ČSÚ, 2009

Venkovským prostorem v republikové variantě jsou obce do 2 000 obyvatel, obce s velikostí do 3 000 obyvatel, které mají hustotu zalidnění menší než 150 obyvatel/km², dále nejsou sídlem správního obvodu obce s rozšířenou působností. Tato metoda se pro mezikrajské srovnání jeví jako jednoduchá, jednoznačná a objektivní. (Postavení venkova v Královéhradeckém kraji, ČSÚ, 2009).

Královéhradecký kraj v roce 2008 dle této varianty zahrnuje celkem 414 obcí se 197 836 obyvateli, tj. 35,7 %. Rozdíl mezi krajskou a republikovou variantou činil 22 obcí s 37 089 obyvateli (Postavení venkova v Královéhradeckém kraji, ČSÚ, 2009).

Několik rozdílů při porovnávání obcí bylo i v Pardubickém kraji. V krajské variantě bylo celkem 374 obcí venkovského typu, zatímco v republikové variantě byly dvě obce naopak zařazeny ČSÚ do městského prostoru a tímto vymezením spadalo k 31. 12. 2008 do venkovského prostoru 91,8 % obcí. (Postavení venkova v Pardubickém kraji, ČSÚ, 2009) Na obrázku 7 je znázorněno vymezení území na venkovský, městský a přechodný prostor v Pardubickém kraji.

Pardubický kraj měl na konci roku 2008 celkem 515 185 obyvatel, z nichž v obcích venkovského prostoru žilo téměř 30 %. V okrese Svitavy byl nevyšší podíl obyvatel žijící ve venkovském prostoru (více než 41 %). Více než 70 % městského obyvatelstva žije v okrese Pardubice (díky krajskému městu) (Postavení venkova v Pardubickém kraji, ČSÚ, 2009).

Obr. 7 Vymezení venkovského a městského prostoru v Pardubickém kraji
Zdroj: Postavení venkova v Pardubickém kraji, ČSÚ, 2009

5 Finanční podpora venkovského cestovního ruchu

Existuje řada možností, kterými lze ovlivnit venkovský cestovní ruch z hlediska finanční podpory. Binek a kol. (2007, s. 89) rozdělil nástroje, které stimulují rozvoj venkova do následujících typů:

- Pobídkové – finanční podpora a dotace, granty.
- Institucionální – informace, poradenství, vzdělání.
- Programování – programy, plány, strategie.

Venkovský cestovní ruch by měl brát v úvahu regionální a národní hospodářství, ekonomické rozhodování firem a spotřebitelů a hospodářskou politiku. Poptávka po venkovských službách má rostoucí charakter, proto by měl trh analyzovat tržní procesy (Sznajder a kol. 2009, s. 13).

Na nejvyšší úrovni jsou mezinárodní organizace, které na základě sjednané mezinárodní smlouvy mohou vymezovat práva a povinnosti, které jim přidělili jejich zakladatelé. Nejznámější mezivládní organizace, které se zajímají výhradně turismem, jsou UNWTO (United Nations World Tourism Organisation) a ETC (European Travel Commission). Organizace, které mají na starost ještě další sektory, ale řeší i agendu turismu jsou například OECD, OSN, ILO, UNESCO, FAO, Světová banka a mnoho dalších. (Palatková 2014, s. 134)

Finanční podpora z dotačních programů a fondů Evropské unie pro rozvoj cestovního ruchu je čerpána především ze strukturálních fondů. Jedná se především o Regionální operační programy, Tematické operační programy a Společnou zemědělskou politiku. V České republice je to prostřednictvím Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v rámci Programu rozvoje venkova. (Strukturální fondy, 2012)

5.1 Strukturální fondy EU

Strukturální i regionální politika má v celkové hospodářské politice EU velice významné postavení. Ve většině evropských zemí je cílem regionální politiky podpora rozvoje problémových regionů. Jejím hlavním úkolem je redukovat meziregionální diference. Regionální politika v České republice je složitější

v oblasti zemědělství, kde je zaznamenán nerovnoměrný vývoj území ve vztahu k přírodním podmínkám a úrovni osídlení. (Hrabánková 1999, s. 5)

Pro aplikaci regionální politiky je v členských zemích nejvíce používaná úroveň NUTS 2, která slouží pro analýzu regionální problematiky na národní úrovni. Strukturální fondy EU, které poskytují podporu do zaostalých regionů, jsou právě zaměřeny na úroveň NUTS 2 (König a kol. 2009, 166). Nomenklatura územních statistických jednotek, ve zkratce NUTS, je tříúrovňový systém, který byl vytvořen úřady jednotlivých členských zemí s Evropským statistickým úřadem Eurostat. Tento systém byl vytvořen pro sjednocení územních jednotek pro evropskou statistiku. (König a kol. 2009, s. 163) V České republice se NUTS dělí na následující úrovně (Ryglová a kol. 2011, s. 40):

- NUTS 0 = ČR (stát),
- NUTS 1 = území (ČR),
- NUTS 2 = oblast (regiony soudržnosti),
- NUTS 3 = kraj (vyšší územní samosprávné celky)
- NUTS 4 = okres,
- NUTS 5 = obce (základní územní jednotka).

Česká republika je tvořena NUTS 2 regiony soudržnosti Praha, Střední Čechy, Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava a Moravskoslezsko (Strukturální fondy, 2012).

Nástroje pro uskutečňování strukturální politiky EU jsou strukturální fondy, jejichž cílem je vytvořit sociální a ekonomickou rovnováhu a následně snižovat rozdíly mezi jednotlivými regiony v rámci celé EU. Mezi strukturální fondy EU patří Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF), Evropský sociální fond (ESF), Evropský fond zemědělské garance a orientace (EAGGF) a Evropský fond koheze neboli soudržnosti (Hrabánková 1999, s. 9). Jednotlivé strukturální fondy mají specifické role, které lze na vymezené území aplikovat, a liší se především svým věcným zaměřením (Budík 2009, s. 12).

5.2 Podpora cestovního ruchu ze strukturálních fondů EU

Evropská unie realizuje strukturální a regionální politiku v sedmiletých cyklech, jsou to tzv. programová období, ve kterých se zpracovávají nové dotační programy. Tato práce se zaměřuje na programové období 2007–2013.

V programovém období 2007–2013 sledovala regionální politika celkem 3 cíle hospodářské a sociální soudržnosti:

- cíl Konvergence,
- cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost,
- cíl Evropská územní spolupráce (Budík 2009, s. 15).

Cíl Konvergence se podle Budíka (2009, s. 15) zaměřuje na podporu sociálního a hospodářského rozvoje regionů soudržnosti NUTS 2. Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je zaměřený na posílení atraktivity regionů z hlediska infrastruktury a kvality lidských zdrojů. Cíl Evropská územní spolupráce má přispívat k posílení nadnárodní, meziregionální a přeshraniční spolupráce.

V programovém období 2007–2013 bylo na politiku soudržnosti pro Českou republiku stanoveno více než 26 miliard eur.

Na cíl Konvergence připadlo v ČR 25,89 miliard eur. Zahrnoval celkem 7 regionálních operačních programů (ROP) pro regiony soudržnosti (4,66 miliard eur) a 8 tematických operačních programů (OP), na které bylo přiděleno celkem 21,23 miliard eur.

Druhý cíl podporuje regiony, které nečerpají z cíle Konvergence. V České republice do tohoto cíle se zahrnuje Hlavní město Praha, na které připadlo 0,42 miliardy eur.

Posledním třetím cílem je Evropská územní spolupráce, pro kterou bylo stanoveno 0,39 miliard eur (Strukturální fondy, 2012).

Prostřednictvím jednotlivých operačních programů v období 2007–2013 (Strukturální fondy, 2012) se Česká republika snažila naplnit následující cíle:

- vyvážený rozvoj území,
- atraktivní prostředí,
- otevřenou a flexibilní společnost,
- konkurenceschopnou českou ekonomiku.

5.2.1 Regionální operační programy (ROP)

ROP jsou zaměřeny na konkrétní regiony soudržnosti a jejich typické problémy. Cílem těchto programů je urychlit rozvoj regionů ČR a zvýšit jejich atraktivitu vůči ostatním regionům. Z ROP lze financovat rozvoj cestovního ruchu, podporu venkovských sídel, veřejnou dopravu, zlepšení dostupnosti měst a přístupnosti do regionu. (Součková 2012, s. 42)

Regionální operační program NUTS 2 Severovýchod (Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj) se zaměřoval na podporu rozvoje infrastruktury a služeb cestovního ruchu a na zlepšení podmínek k životu v obcích i na venkově (sociální, vzdělávací a zdravotnickou infrastrukturu). ROP Severovýchod v programovém období 2007–2013 měl 5 prioritních os, tzv. 5 oblastí podpory:

- rozvoj dopravní infrastruktury,
- rozvoj městských a venkovských oblastí,
- cestovní ruch,
- rozvoj podnikatelského prostředí a
- technickou pomoc. (Strukturální fondy, 2012)

5.2.2 Integrovaný operační program (IOP)

IOP je další důležitý program cestovního ruchu ČR. V České republice tento program umožňuje čerpat peněžní prostředky z fondu EU na projekty v oblasti cestovního ruchu. IOP podporuje regiony patřící pod cíl Konvergence a pod cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. IOP podporuje zavádění standardů ve službách cestovního ruchu, zavedení národního informačního a rezervačního systému, propagaci a prezentaci kulturního a přírodního bohatství a rozvoj produktů a aktivity na podporu marketingu. (Konečný 2013, s. 103)

IOP má na starosti Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a hlavním cílem je posílit veřejnou správu a veřejné služby na území ČR, zvýšit kvalitu života obyvatel a atraktivitu pro investory daného území (Strukturální fondy, 2012)

5.2.3 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)

Tento fond chrání a zlepšuje životní prostředí, krajinu, venkovské památky, dále pomáhá chránit zemědělství a půdu, udržuje ve venkovských oblastech osídlení, zajišťuje aktivity a diverzifikaci činností (Wokoun 2006, s. 21).

EAFRD spadá do společné zemědělské politiky EU a je hlavním finančním nástrojem na podporu rozvoje venkova. Řídícím orgánem je Ministerstvo zemědělství ČR. Z tohoto fondu jsou hrazeny projekty z Programu rozvoje venkova ČR. Ministerstvo zemědělství je nejvyšším orgánem z hlediska podpory zemědělství a svojí činnost vykonává prostřednictvím zřizovaných fondů a to:

- Státní zemědělský intervenční fond (SZIF),
- Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond.

Státní zemědělský intervenční fond využívá podpory ze zdrojů z EU a z národních zdrojů a tím se stává zprostředkovatelem a akreditovanou platební agenturou. SZIF poskytuje podporu subjektům podnikajícím v zemědělství, podporuje investice do zemědělského podnikání a realizuje mnoho propagačních a informačních opatření zabývajících se zemědělskými produkty na vnitřním trhu. (Pelcl a kol. 2008, s. 19–22)

Nejvíce dotovaným programem je Program rozvoje venkova České republiky, který financuje Evropský zemědělský fond společně s podporou poskytovanou Evropskou Unií. (Pelcl a kol. 2008, s. 19–22)

5.3 Program rozvoje venkova (PRV) 2007–2013

PRV vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova. Řídícím orgánem je Ministerstvo zemědělství. Zprostředkujícím subjektem, který přijímá žádosti o dotace je Státní zemědělský intervenční fond (Součková 2012, s. 43).

Národní strategický plán rozvoje venkova ČR vychází ze strategických priorit EU. Cílem je zvýšit ekonomický růst, zachovat udržitelný ekonomický rozvoj a vytvářet pracovní příležitosti. PRV navazuje na programové dokumenty, ze kterých konkrétně vymezuje další opatření pro alokaci finančních prostředků (MZe ČR, 2017).

Program rozvoje venkova se skládá ze 4 prioritních os:

Osa I. Zlepšení konkurenceschopnosti v zemědělství a lesnictví

Osa I. je založena na zvýšení kvality a zlepšení podnikání v zemědělské výrobě a následně v navazujícím potravinářství. Investice, které jsou prioritní,

jsou především modernizace zemědělských podniků, pozemkové úpravy a přidávání hodnoty zemědělským produktům (Součková 2012, s. 44).

Osa II. Zlepšování životního prostředí

Tato osa je zaměřena na zvýšení biologické rozmanitosti, podporuje udržitelné využívání zemědělské a lesní půdy a snaží se přispět ke zmírnění klimatických změn. Dále má za úkol zlepšovat ekologickou rovnováhu krajiny a stabilizovat venkovské obyvatelstvo (MZe ČR, 2017).

Osa III. Zlepšování kvality života a diverzifikace hospodářství venkova

Cílem této osy je možnost čerpání podpory na diverzifikaci činností nezemědělské povahy, na zakládání nových podniků a jejich rozvoj. Dalším cílem této osy je zlepšení kvality života, obnova či rozvoj vesnic, občanského vybavení a služeb, rozvoj a ochrana kulturního dědictví venkova (Pelcl a kol. 2008, s. 24). V rámci této osy je zde zařazena podpora cestovního ruchu. Tato podpora je určena především na vznik či rekonstrukci ubytovacích, stravovacích a sportovních zařízení a dalších turistických potřeb v obcích do 2000 obyvatel (MZe ČR, 2017).

V České republice má venkov vysoký potenciál přírodního i kulturního dědictví, ale venkovská turistika v některých oblastech není plně rozvinuta a tento potenciál je tak nedoceněný. Nízkou úroveň má právě turistická infrastruktura a propagace. V ose III. lze vymezit silné a slabé stránky, které byly stanoveny v metodě SWOT v Programu rozvoje venkova na období 2007–2013 (SZIF, 2013).

Silné stránky:

- Atraktivita krajiny (pro zahraniční a domácí turistiku).
- Významný potenciál vodních nádrží (víceúčelové využití).
- Vybavení větších obcí základní infrastrukturou.
- Bohatství kulturního dědictví a tradic.
- Zvyšující se úloha nevládních organizací.
- Síť značených turistických tras a cyklotras.
- Hustá silniční a železniční síť.
- Lidský potenciál (organizovanost obyvatelstva na venkově).

Slabé stránky:

- Nepříznivá věková struktura a odliv obyvatel v produktivním věku.
- Nedostatek pracovních příležitostí na venkově.
- Malý počet zemědělských mikropodniků.

- Nedostatečná infrastruktura cestovního ruchu.
- Nízká informovanost o kulturních a přírodních hodnotách.
- Nízké využívání moderních informačních technologií.
- Malé možnosti vzdělávání a poradenství.
- Nedostatečné vybavení menších obcí.
- Špatný technický stav venkovských budov.
- Špatný povrch místních komunikací.

Osa IV. Leader

V rámci této osy jde o spolupráci mezi obcemi, podnikateli a neziskovými organizacemi. (SZIF, 2013) Ti připraví Strategický plán rozvoje, který se vztahuje na určité území. V tomto směru se jedná o aktivitu zezdola (bottom-up), kdy jsou zapojeni především místní lidé (Pelcl a kol. 2008, s. 24). Osa IV. Leader je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny.

Každá jednotlivá osa obsahuje další specifické opatření. V České republice Program rozvoje venkova umožnil vytvořit podmínky pro ekonomické aktivity ve venkovském prostoru, snížit nezaměstnanost na venkově, zlepšit životní prostředí a vytvořil podmínky pro konkurenceschopnost (MZe ČR, 2017).

5.4 Osa III. opatření 1.3 Podpora cestovního ruchu

Opatření 1.3 Podpora cestovního ruchu spadá do osy III. Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. Tato bakalářská práce se konkrétně zabývá touto podporou ve sledovaném území Královéhradeckém a Pardubickém kraji. V následující části jsou popsány jednotlivé záměry a podmínky pro udělení dotace.

Venkovská turistika v České republice není plně rozvinuta. Opatření je zaměřeno na využití potenciálu zemědělských farem v oblasti agroturistiky. Cílem je tedy vytvořit pracovní místa, zajistit vyšší příjmovou úroveň obyvatel venkova a podporovat venkovskou turistiku. Opatření 1.3 je dále rozděleno do dvou záměrů (SZIF, 2007).

Záměr a) pěší trasy, vinařské stezky a hipostezky

Cílem záměru je rozvoj aktivit zaměřené především na diverzifikaci venkovské ekonomiky. Dotace je určena na vybudování turistických stezek (pěších a lyžařských tras a stezek, hipostezek, vinařských stezek a dalších tematických

stezek mimo území lesů), odpočinkových míst, sportovních zařízení a na výsadbu doprovodné zeleně. Odpočinkovým místem se rozumí zařízení k posezení, které je bezplatné, např. lavice, stůl, mini dětské hřiště a další. Dále jsou zde podpořeny i informační tabule, značení, směrové tabule, zpevnění zábradlí, vyhlídky a další stavební výdaje související s danou stezkou. V tomto záměru jsou podporované především služby pro pěší turistiku, vodáctví a lyžování.

Jedná o přímou nenávratnou dotaci, kdy maximální výše podpory činí 90 % výdajů. Příspěvek ČR dosahuje 25 % veřejných zdrojů a příspěvek EU činí 75 % veřejných zdrojů. Minimální výdaje na projekt jsou 50 000 Kč. (SZIF 2013, str. 18–19)

Záměr b) ubytování, sport

Podpora je určena na stavební obnovu (rekonstrukce, modernizace či statické zabezpečení) nebo na novou výstavbu malokapacitních ubytovacích zařízení včetně stravování. Cílem je rozvíjení dalších budov a ploch v rámci turistické infrastruktury, jako je například budování koupališť pro veřejné využití, jízdáren, hipostanic, hřišť, základní wellness a další. Tento záměr se orientuje i na služby pro pěší turistiku, vodáctví a lyžování, např. půjčovna kol, lodí, lyžařského vybavení atd. Dotace mohou být také na nákup budov, strojů, technologií, vybavení a dalšího zařízení.

Tato dotace je přímá a nenávratná. Příspěvek EU je 75 % veřejných zdrojů a příspěvek ČR činí 25 % veřejných zdrojů. Maximální výše podpory je rozdělena podle velikosti podniku (malý, střední a velký) a dále do sedmi skupin dle regionu soudržnosti NUTS 2. Pro region Severovýchod je výše podpory pro malé podniky 60 %, střední podniky 50 % a velké podniky 40 %. Tato podpora je rozdělena dále do dvou období a to: 2007–2010 a 2011–2013, ale výše podpory zůstává stejná ve všech kategoriích. (SZIF 2013, s. 20)

Příjemcem dotace může být:

- fyzická či právnická osoba podnikající v zemědělské výrobě,
- nezemědělský podnikatel, který zahajuje svoji činnost v oblasti cestovního ruchu, nebo má kratší než dvouletou historii.

Pro oba záměry je stanoveno, že žadatelem nemůže být státní podnik, obec, svazek obcí, zahraniční fyzická osoba, která nemá trvalé bydliště na území ČR, zahraniční právnická osoba, která nemá sídlo na území ČR. (SZIF 2013, s. 18)

Projekty z PRV 2007–2013 lze realizovat na území ČR v obci do 2000 obyvatel a musí splnit následující podmínky:

- Podpora bude poskytnuta na základě předloženého projektu, který je v souladu s platnou právní úpravou. Projekt musí splnit účel a rozsah záměru.
- Pro každý schválený projekt se může použít jeden zdroj financování Evropské unie.
- Nesmí se jednat o ekonomickou aktivitu (pouze pro záměr a)).
- Každý projekt musí být posouzen z hlediska vlivu na životní prostředí (pokud to vyžaduje zákon č. 100/2001 Sb.).
- Projekt musí být v souladu s podmínkami nařízení Komise č. 800/2008, který prohlašuje určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (pouze pro záměr b)).
- Každé rekreační zařízení (jízďárny, hřiště a jiná rekreační zařízení) budou průkazně přístupná veřejnosti. (SZIF 2013, str. 22)

6 Zhodnocení podpořených projektů

V této kapitole je podrobněji popsána struktura podpory v rámci osy III. a to konkrétně opatření 1.3, které se zabývá Podporou cestovního ruchu z Programu rozvoje venkova v programovém období 2007–2013. V následující části práce jsou zhodnoceny všechny podpořené a schválené projekty v Královéhradeckém a Pardubickém kraji. Dále jsou rozebrány dopady těchto podpořených záměrů na rozvoj venkovského turismu v daném území.

6.1 Celkový soubor projektů

Stěžejním tématem této kapitoly je analýza souboru podpořených a schválených projektů z Programu rozvoje venkova. Pro uskutečnění této analýzy bylo potřeba zjistit ucelenou databázi projektů, které byly realizovány na daném území.

Výchozí databáze obsahuje číslo žádosti, jméno žadatele, jeho adresu, název projektu a požadovanou částku dotace. Cílem analýzy je rozřídění a definování projektů dle relevantních kritérií a následné zhodnocení, zda náplň splňuje myšlenku venkovské turistiky.

Z upraveného souboru bylo identifikováno celkem 59 projektů, které byly schváleny v rámci šesti výběrových kol. Konkrétnější rozdělení finančních zdrojů v jednotlivých kolech nabízí následující tabulka 3.

Tab. 3 Výše finančních zdrojů v jednotlivých výběrových kolech

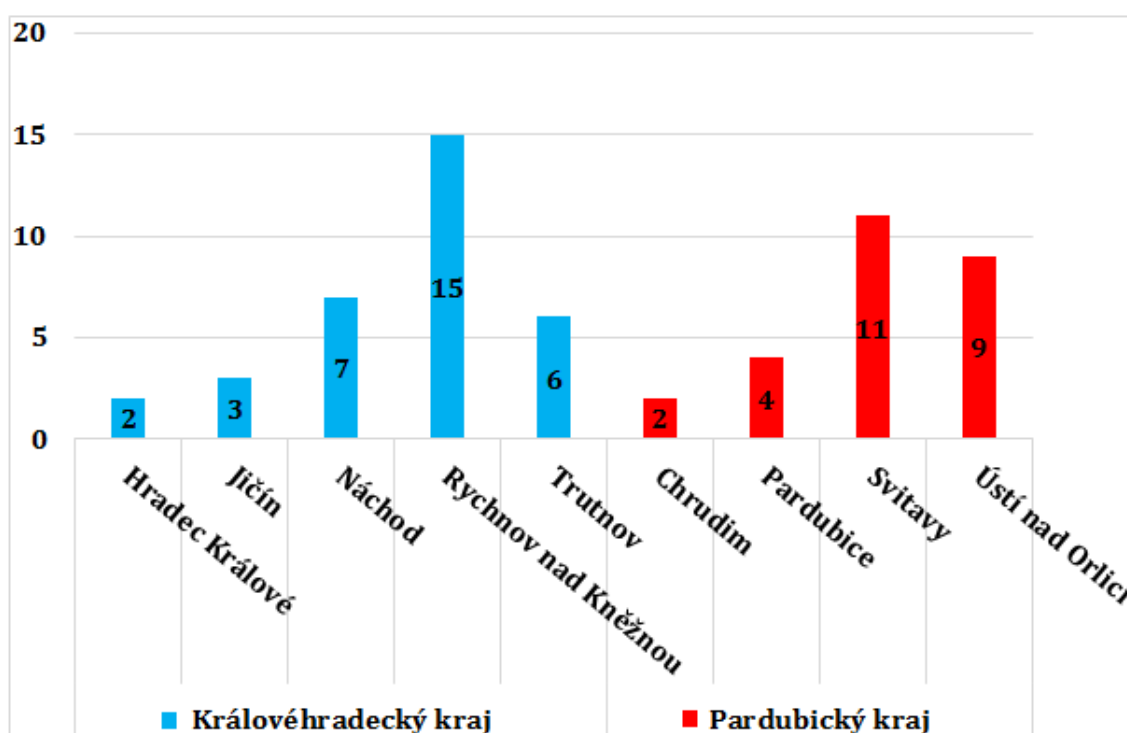
Výběrové kolo	Schválené projekty	Finance	Rok schválení
2.	11	17 820 893 Kč	2008
4.	6	25 264 749 Kč	2008
7.	5	22 855 325 Kč	2009
10.	12	57 528 000 Kč	2010
13.	7	29 899 834 Kč	2011
17.	18	63 189 357 Kč	2013
Celkem	59	216 558 158 Kč	x

Zdroj: SZIF a vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že nejvíce projektů bylo schváleno v rámci 17. výběrového kola, kdy bylo schváleno 18 projektů. V tomto kole byla zároveň požadována nejvyšší částka. Celková výše dotace na všech 59 poskytnutých

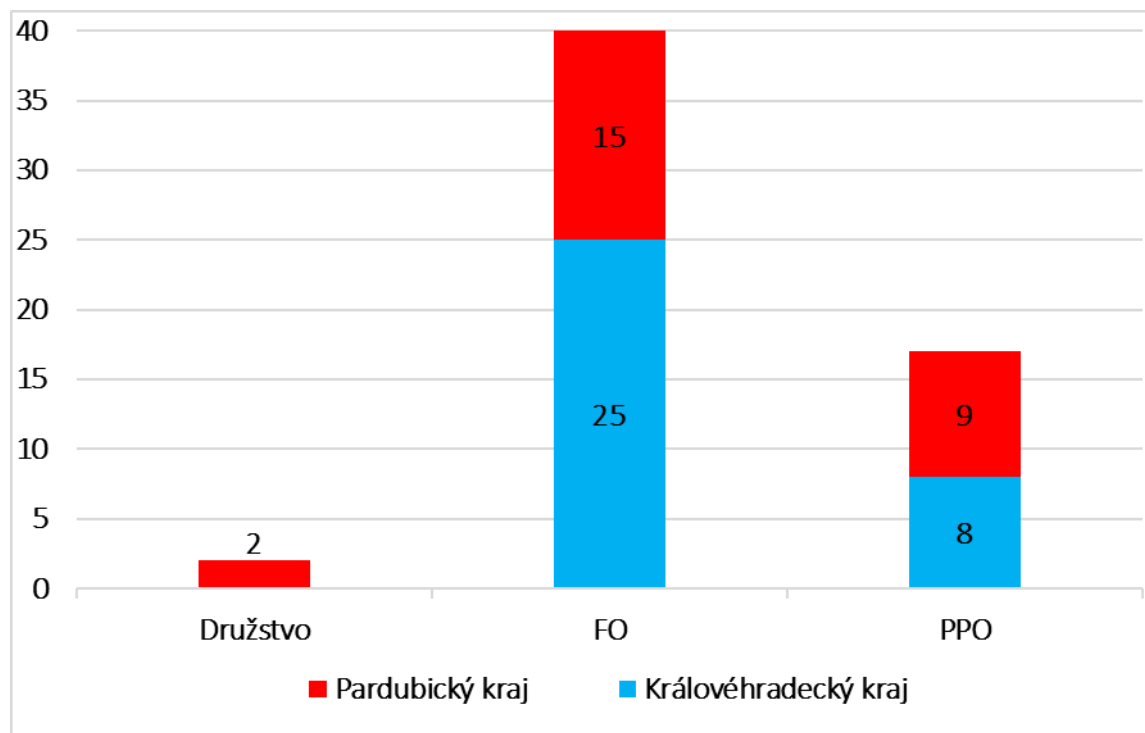
projektů činila 216,56 milionů Kč. V Královéhradeckém kraji bylo realizováno celkem 33 projektů a v Pardubickém kraji 26 projektů. Nejvíce projektů v Královéhradeckém kraji bylo realizováno v okrese Rychnov nad Kněžnou, a to 15 projektů. Cestovní ruch je soustředěn právě do těchto významných turistických center. V Pardubickém kraji jich bylo realizováno nejvíce v okrese Svitavy, a to 11. Konkrétnější rozdělení dle okresů je na obrázku 8.

Z upraveného souboru bylo celkem 59 projektů, které jsou součástí záměru b), tedy na výstavbu či rekonstrukci malokapacitních ubytování. Záměr a) se v Královéhradeckém ani Pardubickém kraji nevyskytoval.

Obr. 8 Rozdělení projektů dle okresů v Královéhradeckém a Pardubickém kraji
Zdroj: vlastní zpracování

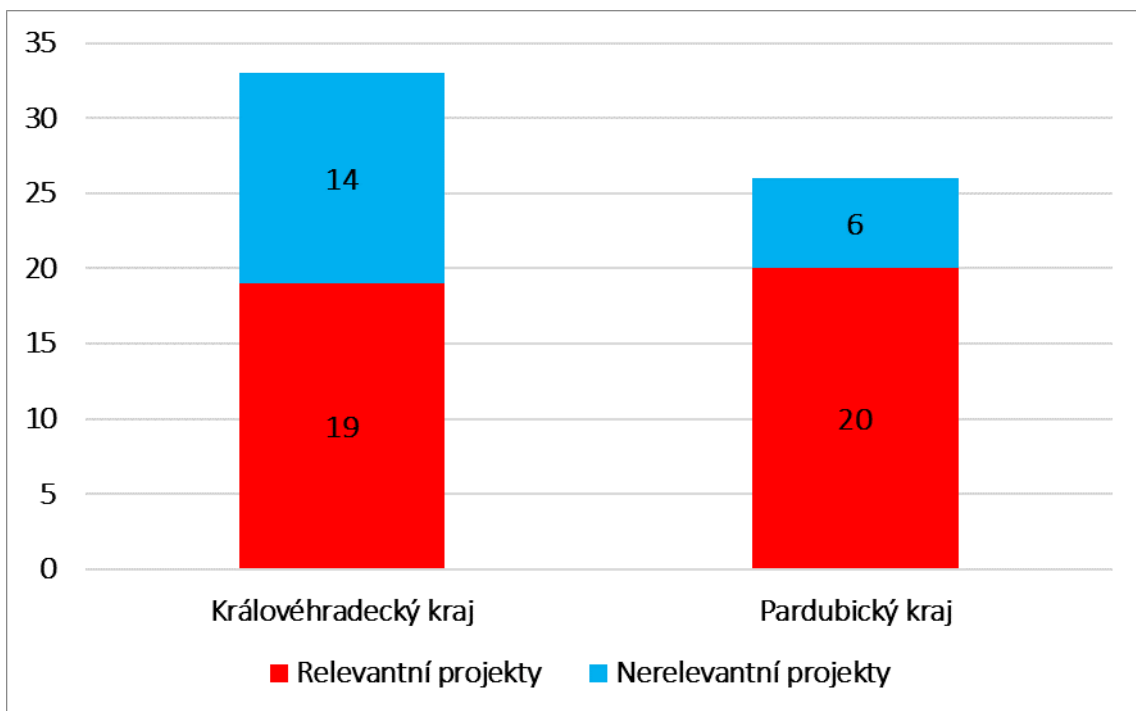
V celkovém souboru bylo zjištěno, že nejvíce žádaly o dotace fyzické osoby, a to 25 osob v Královéhradeckém kraji a 15 osob v Pardubickém kraji. Z právnických osob žádaly o dotace především společnosti s ručením omezeným (celkem 17) a také dvě družstva (viz obrázek 9).

Obr. 9 Typ příjemce v celkovém souboru pro Královéhradecký a Pardubický kraj
Zdroj: vlastní zpracování

6.1.1 Vymezení souboru

Pro přesnější zhodnocení byl zkoumaný soubor projektů zmenšen o ty, které nebylo možné dohledat, a tím se staly nerelevantními. Jednalo se o projekty, které nebyly realizovány, nebo o jejichž realizaci nebyla nalezena žádná bližší informace. Soubor je tedy vymezen tak, že obsahuje schválené a podpořené projekty, které se realizovaly. Tímto rozřazením bylo z celkového souboru 59 projektů relevantních pouze 39. Pro lepší přehlednost byl sestaven graf relevantních a nerelevantních projektů v rámci sledovaných území (viz obrázek 10).

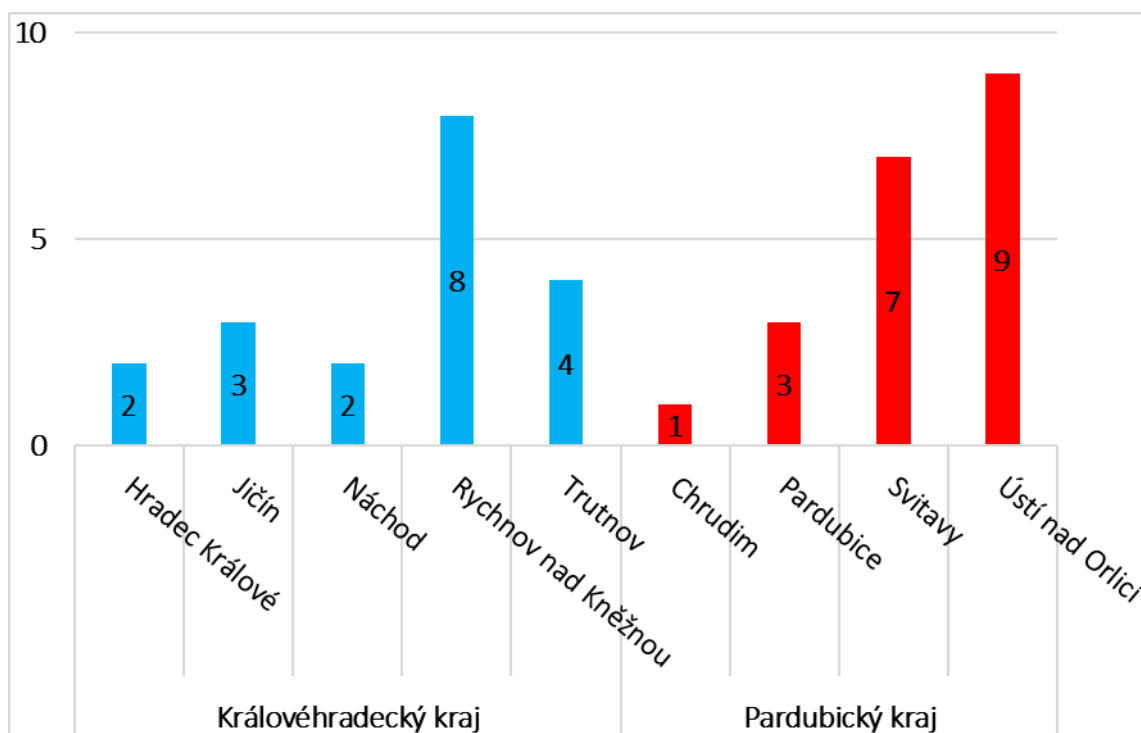
Obr. 10 Relevantní a nerelevantní projekty ve sledovaných krajích
Zdroj: vlastní zpracování

6.2 Hodnocení projektů podporující venkovský cestovní ruch

Tato kapitola se zabývá hodnocením relevantně podpořených projektů z hlediska lokalizace (umístění do jednotlivých okresů), typu příjemce dotace a předmětu projektu.

6.2.1 Místo realizace

Prvním kritériem je místo realizace projektů. Projekty z Programu rozvoje venkova mohou být realizovány v obcích s maximálním počtem 2 000 obyvatel. U daných projektů je tedy prvním hodnotícím kritériem místo realizace. V následujícím obrázku 11 jsou jednotlivé projekty, které byly realizovány v okresech Královéhradeckého a Pardubického kraje.

Obr. 11 Rozdělení projektů dle místa realizace (okresy)

Zdroj: vlastní zpracování

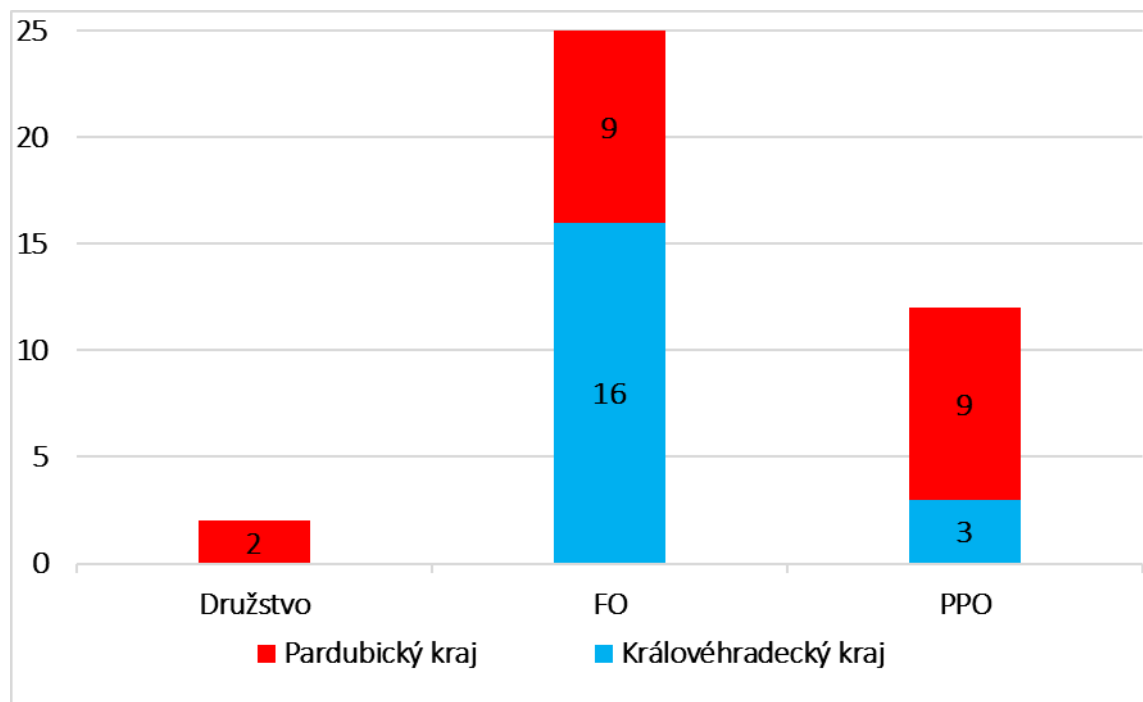
Z obrázku 11 je patrné, že nejvíce realizovaných projektů v Královéhradeckém kraji bylo v okrese Rychnov nad Kněžnou a to, 8 projektů. V tomto okrese bylo realizováno i více projektů najednou, např. v obci Bartošovice (2 projekty) v Orlických horách a Deštné v Orlických horách (2 projekty). V těchto obcích se vyskytují lyžařské areály a jedná se o turisticky atraktivní místa z hlediska zimních sportů. Návštěvnost v těchto oblastech stále stoupá.

V Pardubickém kraji je nejvíce realizovaných projektů v okrese Ústí nad Orlicí, ve kterém je lokalizováno celkem 9 projektů. Jednalo se o malé obce, které leží převážně okolo města Lanškroun. Okres s druhým nejvyšším počtem realizovaných projektů byl okres Svitavy, ve kterém se realizovalo celkem 7 projektů, které byly lokalizovány v různých obcích. V tomto případě můžeme vidět rozdílnost, protože v celkovém souboru byl nejvyšší počet právě v tomto okrese (11 projektů), avšak nebyly zjištěny ani dohledány informace.

Z úspěšných 39 projektů má nejnižší podíl na realizovaných záměrech okres Chrudim, kde byl uskutečněný pouze 1 projekt. Celkem bylo realizováno 19 projektů v Královéhradeckém a 20 projektů v Pardubickém kraji.

6.2.2 Typ příjemce

Druhým kritériem je typ příjemce. V rámci Programu rozvoje venkova může být finanční podpora směřována pro různé druhy příjemců. Mezi příjemci mohou být jak fyzické, tak právnické osoby. Z celkového počtu 39 projektů ve sledovaných krajích, bylo příjemcem dotace 25 fyzických osob, 12 právnických osob a pro konkrétnější zhodnocení byla vyčleněna 2 družstva. Největší převahu měly tedy fyzické osoby (viz obrázek 12).

Obr. 12 Příjemce dotace Královéhradecký a Pardubický kraj
Zdroj: vlastní zpracování

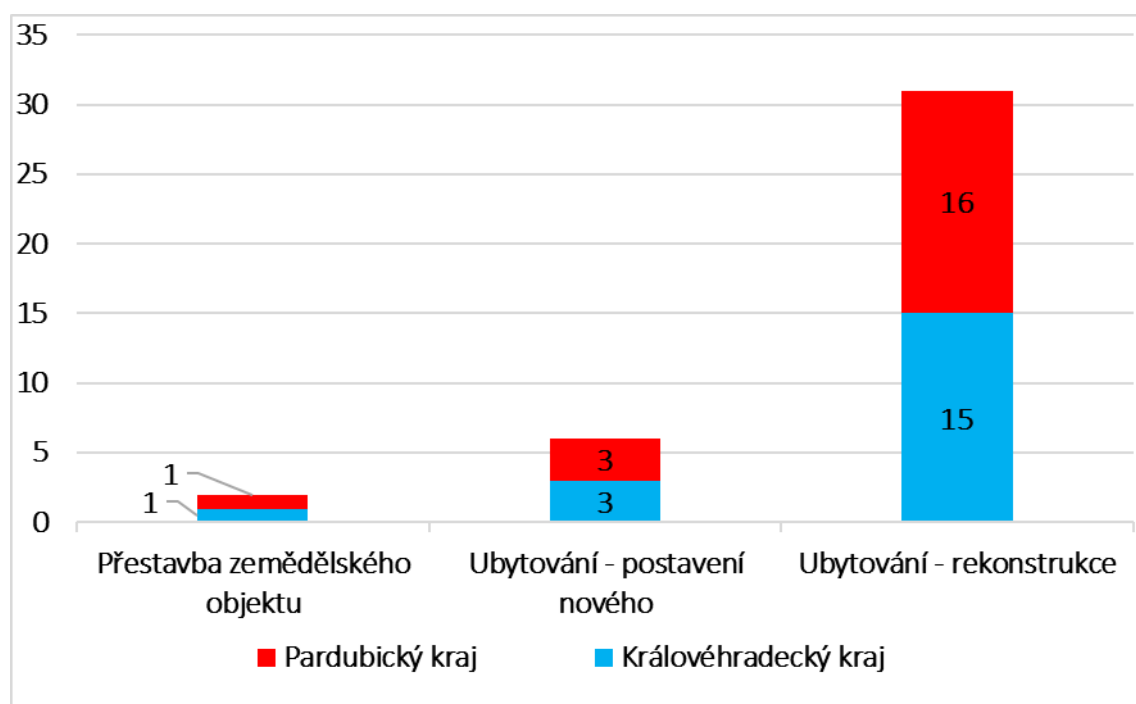
V Královéhradeckém kraji bylo z údajů evidentní, že mezi příjemci převažovaly fyzické osoby, které zažádaly o finanční podporu v 16 případech. Ve 3 případech byly příjemci dotace právnické osoby, a to společnosti s ručením omezeným.

Mezi žadateli v Pardubickém kraji bylo celkem 9 fyzických osob a 9 právnických osob, kterými byly společnosti s ručením omezeným. Mezi dalšími právnickými žadateli se vyskytovala i 2 družstva, která realizovala projekty lokalizované v okrese Svitavy.

6.2.3 Předmět projektu

Dalším kritériem pro rozdělení byl předmět realizace. Při zjištění, že všechny realizované projekty spadají do záměru b) byly vytvořeny pouze 3 kategorie:

- postavení nového ubytování,
- rekonstrukce ubytování,
- přestavba zemědělského objektu.

Obr. 13 Rozdělení projektů dle předmětu

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek č. 13 představuje rozdělení projektů na základě jejich předmětu v Královéhradeckém a Pardubickém kraji. Je patrné, že většina projektů byla určena na rekonstrukci, modernizaci, renovaci či rozšíření ubytování.

Do kategorie Ubytování – rekonstrukce bylo zařazeno více jak tři čtvrtiny relevantních projektů. Ubytovací kapacity byly předmětem realizace u všech realizovaných projektů. Celkové finanční prostředky poskytnuté na tyto projekty v Královéhradeckém kraji byly téměř 46,5 milionu Kč, v Pardubickém kraji pak téměř 60,1 milionů Kč.

Další položkou, která byla vyčleněna, je Ubytování – postavení nového. Oba kraje měly stejný počet projektů, a to 3 v Královéhradeckém kraji a 3 v Pardubickém kraji.

Pouze dva projekty byly určeny na přestavbu zemědělského objektu a tvoří tak další kategorii, přičemž v každém ze sledovaných krajů byl realizován jeden z projektů. V Královéhradeckém kraji se tento projekt uskutečnil v okrese Jičín v obci Úhlejov a celková dotace byla skoro 4 miliony Kč. V Pardubickém kraji se tato přestavba realizovala v okrese Svitavy v obci Květná a celkem tento projekt vyčerpал 4,8 milionu Kč.

V následující tabulce 4 je k dispozici náhled na alokaci finančních zdrojů z Evropské unie v Královéhradeckém kraji a Pardubickém kraji dle jednotlivých kategorií. Je zde uvedena i celková výše dotace na všech 39 projektů.

Tab. 4 Výše dotace dle kategorie projektů

Kraj	Dotace
Královéhradecký	65 512 177 Kč
Přestavba zemědělského objektu	3 941 093 Kč
Ubytování - postavení nového	15 141 503 Kč
Ubytování - rekonstrukce	46 429 581 Kč
Pardubický	73 471 796 Kč
Přestavba zemědělského objektu	4 800 000 Kč
Ubytování - postavení nového	8 609 539 Kč
Ubytování - rekonstrukce	60 062 257 Kč
Celkem	138 983 973 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

6.3 Projekty rozvíjející venkovský cestovní ruch

Tato kapitola se zaměřuje pouze na vybrané projekty, které splňují podmínky venkovského cestovního ruchu. Pro vyřídění těchto projektů bylo nutné navrhnout určitá kritéria, která budou relevantní pro zaměření této práce. Při hledání všech projektů byly sledovány všechny souvislosti s agroturistikou, tradicemi a ekologií. Následující kritéria jsou stanovena na základě poznatků z odborné literatury, které jsou uvedeny v metodice.

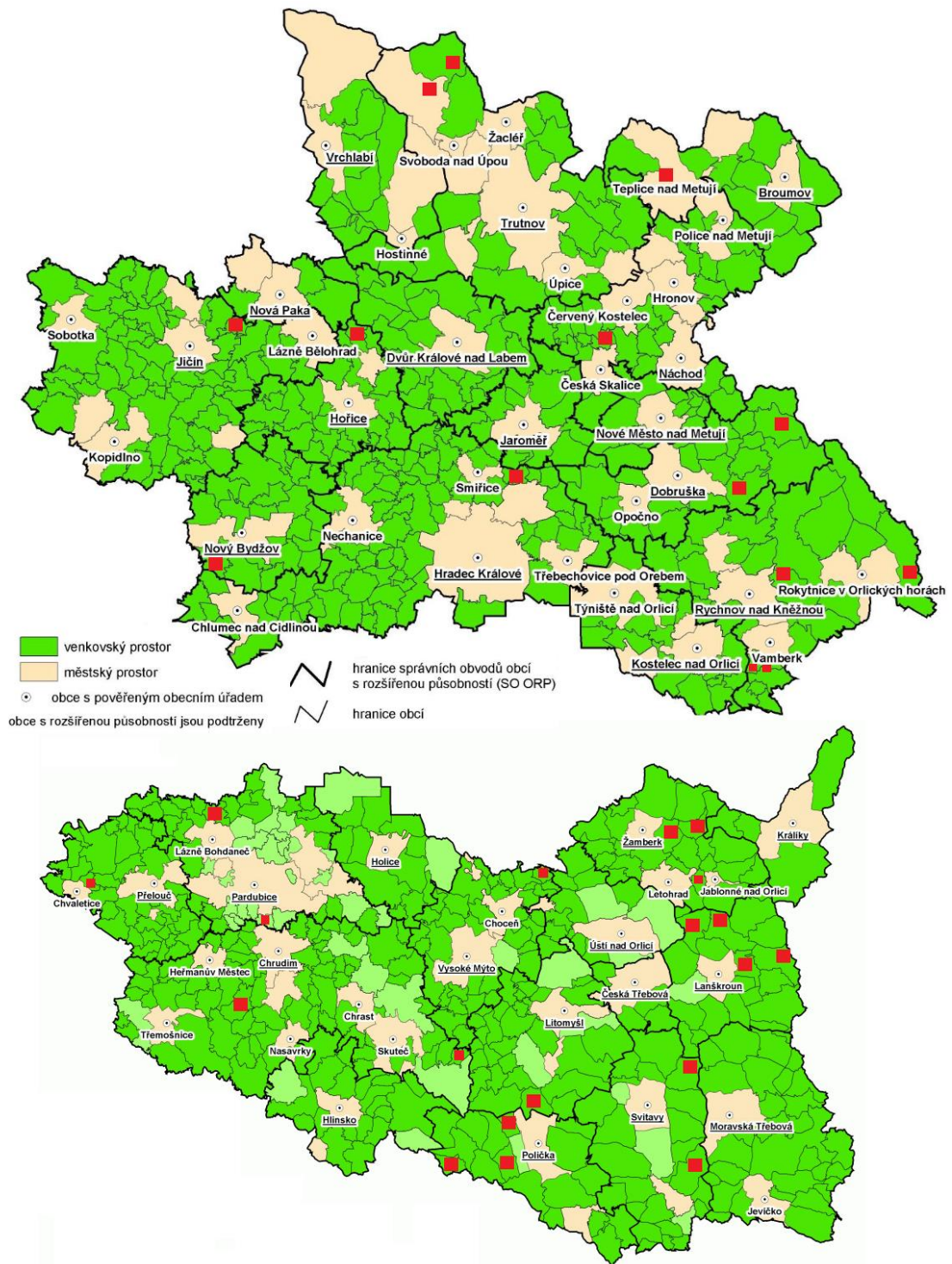
Kritéria venkovského turismu:

- Projekty jsou realizovány ve venkovské oblasti (podmínka PRV).

- Projekt naplňuje alespoň jednu z forem venkovského cestovního ruchu (agroturistiku, cykloturistiku, chataření a další formy, které spadají pod venkovský cestovní ruch, viz kapitola 3.2).
- Projekty, které jsou zaměřené na rekonstrukci či postavení nového ubytovacího zařízení by měly odpovídat podmínkám malokapacitního zařízení pro venkovskou turistiku (viz kapitola 4.3).
- Projekty, které nabízí aktivity pro volný čas či doprovodné programy, které rozvíjí lokální zvyklosti či tradice.

První kritérium, které musí žadatel splnit je, aby jeho projekt byl realizován ve venkovských oblastech. Program rozvoje venkova stanovil maximální hranici 2 000 obyvatel v obci, v níž má být uskutečněn projekt. Po vyhodnocení dat bylo zjištěno, že všechny realizované projekty v Královéhradeckém i Pardubickém kraji tuto podmínku splnily.

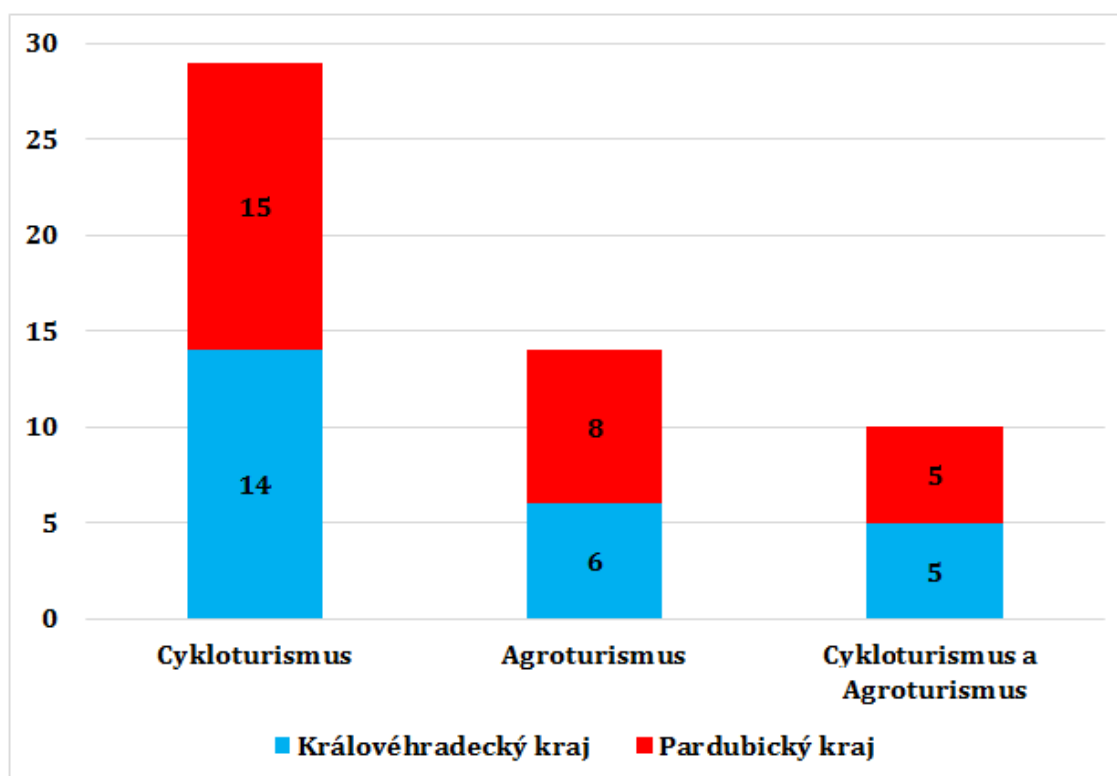
Všechny realizované projekty, celkem tedy 39 projektů spadá do obcí, které mají počet obyvatel do 2 000 a spadají do venkovského prostoru. Z následujícího obrázku č. 14, je patrné, že pouze dva projekty se nachází v městském prostoru. Jedná se o projekty v Královéhradeckém kraji, a místo realizace projektu bylo v Peci pod Sněžkou a Teplicích nad Metují. Tyto obce mají status města, ale podmínku pro venkovský turismus splňují, neboť mají počet obyvatel do 2 000.

Obr. 14 Mapa projektů v Královéhradeckém a Pardubickém kraji
Zdroj: ČSÚ a vlastní zpracování

Druhé kritérium, které musí žadatel splnit je to, že jeho projekt musí naplňovat jednu z forem venkovského cestovního ruchu. Tyto projekty byly dále rozděleny z hlediska zaměření na agroturistiku nebo cykloturistiku. V této bakalářské práci byl pojem cykloturismus identifikován na základě toho, zda měl žadatel na svých webových stránkách alespoň nějakou zmínku o kolech (např. tipy na výlet na kole, možnost opravy kol či označení národního certifikačního systému Cyklisté vítáni, atp.). Relevantních projektů, které zahrnovaly pouze cykloturismus, bylo celkem 29, z toho 14 v Královéhradeckém kraji a 15 v Pardubickém kraji (viz obrázek 15).

Díky vhodnému umístění cyklostezek, např. Labské stezky, mohou ubytovací zařízení poskytovat i doprovodné služby. Mezi tyto služby patří vypůjčení kol a příslušenství, případná oprava či úschovna vybavení.

Obr. 15 Relevantní projekty zahrnující cykloturismus a agroturismus dle kraje
Zdroj: vlastní zpracování

Projekty, které poskytovaly agroturistiku, např. ve formě eko potravin, bio potravin, práce s hospodářskými zvířaty, zemědělských aktivit atd., byly nabízeny pouze ve 14 zařízeních (viz obrázek 15).

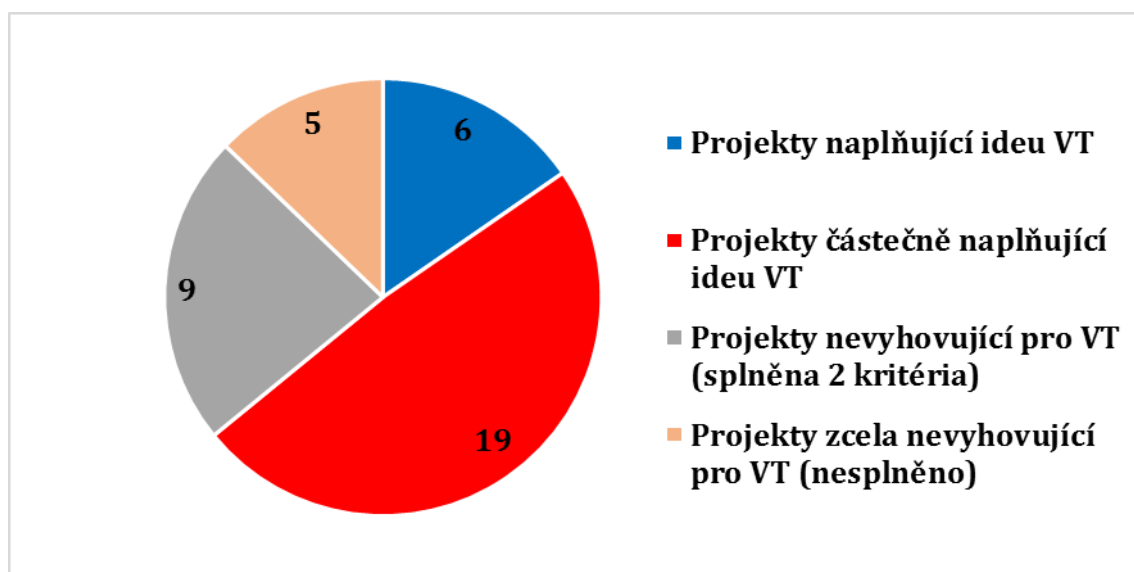
Projektů, které zahrnovaly obě formy venkovského turismu (agroturistiku a cykloturistiku) a zároveň tak splňovaly podmínku pro rozvíjení venkovského cestovního ruchu, bylo pouze 5 v Královéhradeckém kraji a 5 v Pardubickém kraji.

Třetí kritérium, které by měl žadatel splnit je účel projektu. Projekty, které jsou zaměřené na rekonstrukci či postavení nového ubytovacího zařízení by měly odpovídat podmínkám malokapacitního zařízení pro venkovskou turistiku. Malokapacitním zařízením se ve venkovském turismu rozumí maximálně 25 lůžek na objekt. Z celkových 39 realizovaných projektů splňovalo tuto podmínku 24 ubytovacích zařízení. 15 zařízení přesáhlo kapacitu 25 lůžek a tím nebylo splněno toto kritérium. Program rozvoje venkova však nerozlišuje velikost ubytovací kapacity zařízení, proto mělo mnoho žadatelů zájem o rozšíření svého ubytování i při přesáhnutí počtu 25 lůžek.

Posledním kritériem jsou projekty, které nabízí aktivity pro volný čas či doprovodné programy. Z 39 projektů, které se zaměřovaly na ubytování, poskytuje 19 zařízení i zázemí pro sportovní aktivity. Nabízí například bazény, dětské hřiště, wellness, vypůjčení kol či lodí a mnohé další. Pouze 3 ubytovací zařízení, poskytují služby i v oblasti hipoturistiky. Tyto se nacházejí pouze v Královéhradeckém kraji

Závěrem tohoto hodnocení byl zjištěn fakt, že pouze 6 projektů splnilo všechna čtyři kritéria pro venkovský cestovní ruch. Tyto projekty byly realizovány v obcích do 2000 obyvatel, jednalo se o rekonstrukci objektu, byly zaměřeny na agroturistiku a cykloturismus a zároveň umožnily sportovní využití. Dalších 19 projektů splnilo 3 kritéria ze 4. Jednalo se o projekty realizované ve venkovských oblastech s malokapacitním ubytováním a zaměřené na jednu z forem venkovského cestovního ruchu. 14 projektů nesplnilo stanovenou ubytovací kapacitu a byl překročen počet lůžek, z toho 5 projektů bylo zcela nevyhovující pro venkovský turismus (viz obrázek 16).

Z relevantních projektů byly vybrány dva projekty, které splňují vybranou charakteristiku. Tím podporují venkovský turismus a mohou tak být příkladem pro další projekty v této oblasti. Dále byl popsán jeden projekt, který byl po všech stránkách vyhovující pro venkovský cestovní ruch, ale přesáhl ubytovací kapacitu 25 lůžek. Program rozvoje venkova však nerozlišuje kapacitu ubytování, proto financoval i rozsáhlý ubytovací komplex.

Obr. 16 Projekty podporující venkovský turismus
Zdroj: vlastní zpracování

6.4 Příklady projektů (ne)naplňující ideu venkovského turismu

6.4.1 Statek Hubíles

Jedná se o projekt schválený v sedmnáctém kole, žadatelem je fyzická osoba Lenka Činčurová. Předmětem projektu z roku 2013 byla rekonstrukce ubytovacího zařízení, jízdárna, hipostanice a půjčovna sportovních potřeb. Objekt je situovaný v obci Smržov v Královéhradeckém kraji v okrese Hradec Králové. Výše dotace činila 3 150 000 Kč.

Statek Hubíles nabízí ubytování v zrekonstruovaném rodinném statku ve 3 čtyřlůžkových pokojích. V areálu statku je i dětské hřiště s venkovním posezením. Součástí statku je i půjčovna sportovního vybavení (kolo, petangue, badminton). Statek Hubíles se věnuje především agroturismu. Nabízí jízdy na koni, jezdecký výcvik či vodění dětí na koni. Další zajímavou nabídkou jsou tábory s výukou jízdy na koních. Součástí programu jsou i teoretické znalosti z oblasti jezdeckví, péče o koně, doplňkové hry i celodenní výlety. (Statek Hubíles, 2017) Tento statek splnil všechna kritéria na venkovskou turistiku.

6.4.2 Hejlův mlýn

Hejlův mlýn je dalším projektem z Programu rozvoje venkova. Žadatelem projektu byl Jiří Hejl jako fyzická osoba. Návrh byl připsán ve třináctém výběrovém kole a výše dotace činila 5 800 000 Kč. Hejlův mlýn je situován v Pardubickém kraji v okrese Ústí nad Orlicí v obci Horní Čermná.

Mlýn byl postaven v roce 1844. V roce 2012 byla zahájena rekonstrukce celé stavby a o rok později byl penzion uveden do provozu. Penzion nabízí ubytování v 5 apartmánech s celkovou kapacitou 18 lůžek. V penzionu Hejlův mlýn je k dispozici i malá půjčovna sportovních potřeb (kola, helmy, běžky, atd.) a dětské hřiště s houpačkami. (Hejlův mlýn, 2017)

Tento projekt má velký přínos pro venkovskou turistiku. Nejen, že nabízí doprovodné aktivity a místní domácí speciality, ale je zde také významné spojení s přírodou a s tradicí (zrekonstruované funkční mlýnské kolo).

6.4.3 Barešův ranč

Projekt podaný fyzickou osobou Jaroslavem Barešem byl schválený v sedmáctém výběrovém kole. Výše dotace činila 4 500 000 Kč. Předmětem tohoto programu byl Barešův ranč – areál pro agroturistiku, který se nachází v obci Lužec nad Cidlinou (okres Hradec Králové) v Královéhradeckém kraji.

Tento objekt byl slavnostně otevřen až v květnu 2015. Stylový ranč nabízí celoroční ubytování ve srubových dřevěných chatkách okolo rybníku Jaroušek. Součástí areálu je ustájení koňů a poníků, výběh farmové zvěře (bizonů, daňků, muflonů a jelenů). Pro ubytované hosty je k dispozici venkovní plavecký bazén, dětské hřiště, indiánský stan, půjčovna kol a další sportovní aktivity (rybolov, lukostřelba, projížďky na koních atd.). Barešův ranč je ideálním místem pro pořádání soukromých a firemních akcí. Ranč nabízí svým hostům tradiční klasickou českou kuchyni, ale také steaky z čerstvého hovězího masa z vlastního chovu. (Barešův ranč, 2017)

U tohoto projektu je velmi patrný přínos v rámci venkovské turistiky. Tato farma rozvíjí nejen agroturistiku a s tím spojené aktivity, ale také i gastroturistiku. Farma upřednostňuje svoje domácí suroviny, případně suroviny od prověřených místních farmářů. Tento ranč je po všech stránkách vyhovující, kromě kritéria ubytovací kapacity, neboť přesáhl maximální počet 25 lůžek na objekt a má celkovou kapacitu 40 osob.

7 Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala podporou venkovského cestovního ruchu z hlediska Programu rozvoje venkova. Cílem bylo zhodnotit podporu venkovského turismu v Královéhradeckém a Pardubickém kraji v rámci opatření 1.3 Podpora cestovního ruchu v programovém období 2007–2013.

Hlavním cílem bylo identifikovat jednotlivé projekty, které naplňují význam venkovského turismu. Celkový počet zkoumaných projektů byl 59. Nejvíce projektů bylo schváleno v 17. výběrovém kole v roce 2013, kdy bylo schváleno celkem 18 projektů. Z celkového souboru projektů jich bylo 33 v Královéhradeckém kraji a 26 v Pardubickém kraji. Celková výše finančních prostředků z Evropské unie na všechny projekty činila 216,56 milionů Kč. V rámci práce bylo zjištěno, že všechny projekty spadají do záměru b) a nejvíce o tyto dotace žádaly fyzické osoby.

Tento počet byl zredukován z důvodu nedohledaných informací na 39 projektů, které byly dále hodnoceny dle místa realizace, příjemce podpory a předmětu projektu. Celková výše poskytnutých dotací činila 138,98 milionů Kč. Tyto projekty byly realizovány v obcích do 2000 obyvatel. Jejich nejvyšší koncentrace byla v okrese Rychnov nad Kněžnou (8 projektů) v Královéhradeckém kraji a v okrese Ústí nad Orlicí (9 projektů) v Pardubickém kraji. Oba okresy nabízejí atraktivní přírodní a kulturní potenciál. Ve více než dvou třetinách žádostí o dotace byla předmětem projektu rekonstrukce ubytovacích zařízení. Proto je patrné, že největší podíl finanční podpory plynul právě do této oblasti. V Královéhradeckém kraji bylo uskutečněno celkem 16 projektů za 46,42 milionů Kč a v Pardubickém kraji 15 projektů za 60,01 milionů Kč. Žadatelé v těchto projektech byly převážně fyzické osoby.

Další část práce se zaměřovala na zhodnocení projektů dle stanovených kritérií venkovského turismu. Bylo zjištěno, že pouze 6 projektů splnilo všechna stanovená kritéria a lze o nich hovořit jako o projektech, které výrazně podporují venkovský cestovní ruch. Dalších 19 projektů splnilo 3 kritéria ze 4, přičemž se jednalo o projekty realizované ve venkovských oblastech s malokapacitním ubytováním a zaměřené na jednu z forem venkovského cestovního ruchu. V poslední části práce byly vybrány tři vzorové projekty, které lze funkčně považovat za rozvíjející se venkovský turismus.

Oba kraje lze považovat za rovnocenné, avšak nevyužívají plně svého potenciálu. Z analýzy vyplývá, že se nejvíce podpora využívala v okolí nejvýznamnějších turistických center.

Podpora rozvoje venkova je pro stát velmi důležitá, neboť díky finančním prostředkům z Evropské unie je možné dobudovat materiálně technickou základnu i infrastrukturu, a tak podpořit rozvoj venkovské turistiky. Na příkladu vzorových projektů lze říci, že tato oblast cestovního ruchu je v těchto územích podporována a rozvíjena.

8 Seznam použité literatury

8.1 Knižní zdroje

- BINEK, J. a KOL. *Venkovský prostor a jeho oživení*. 1. vydání: Brno: Georgetown, 2007, 140 s. ISBN 80-251-19-5.
- BUDÍK, J. *Evropské strukturální fondy a jejich využívání*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2009. 80 s. ISBN 9788074080142.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Postavení venkova v Královéhradeckém kraji*. Hradec Králové: Český statistický úřad, 2009. 152 s. ISBN 978-80-250-1940-5.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Postavení venkova v Pardubickém kraji*. Pardubice: Český statistický úřad, 2009. 157 s. ISBN 978-80-250-1941-2.
- GALVASOVÁ, Iva. *Průmysl cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008, 262 s. ISBN 978-80-87147-06-1.
- GOELDNER, Ch. R., RITCHIE, J. R. B. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0298-2.
- HAMARNEHOVÁ, Iveta. *Geografie cestovního ruchu Česka*. V Praze: Vysoká škola obchodní, 2010, 60 s. ISBN 978-80-86841-27-4.
- HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006, 223 s. ISBN 80-7168-948-3.
- HORNER, S., SWARBROOKE, J. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha: Grada, c2003. ISBN 80-247-0202-9.
- HRABÁNKOVÁ, Magdalena. *Strukturální fondy: příprava na využívání strukturálních fondů Evropské unie v zemědělství ČR*. V Praze: Institut výchovy a vzdělávání Ministerstva zemědělství ČR, 1999. ISBN 8071051829.
- KONEČNÝ, Ondřej. *Agroturistika a venkovská turistika: venkovský cestovní ruch v České republice*. 1. vy. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2013, 140 s. ISBN 9788073757380.
- KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, 630 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9.
- KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013, 207 s. ISBN 978-80-247-4603-6.

- LIBROVÁ, Hana. *Pestří a zelení: (kapitoly o dobrovolné skromnosti.)*. Brno: Veronica, 1994, 218 s. ISBN 80-85368-18-8.
- MORAVEC, Ivo. *Venkovská turistika v Rakousku, České republice a Francii: koncept, aktivity a vzdělávání*. České Budějovice: Centrum pro komunitní práci, 2007, 69 s. ISBN 978-80-86902-50-0.
- PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní turismus: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, změny mezinárodního turismu v důsledku globálních změn, evropská integrace a mezinárodní turismus*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 251 s. ISBN 978-80-247-4862-7.
- PALATKOVÁ, M., ZICHOVÁ, J. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 262 s. ISBN 978-80-247-3643-3.
- PELCL, P. a KOL. *Financování rozvoje venkova*. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, 2008, 59 s. Venkov. ISBN 978-80-86902-62-3.
- POUROVÁ, Marie. *Agroturistika, možnosti rozvoje a perspektiva v České republice: monografie*. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2000, 113 s. ISBN 8021306726.
- RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch – soubor studijních materiálů*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009, 187 s. ISBN 978807418286.
- RYGLOVÁ, K., BURIAN, M., VAJČNEROVÁ, I. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 216 s. ISBN 9788024740393.
- HALL, D. R. *Rural tourism and recreation: principles to practice*. 1. vyd. Wallingford: CABI Pub, 2001. 231 s. ISBN 0851995403.
- SCHEJBAL, Ctirad. *Typologie cestovního ruchu*. Přerov: Vysoká škola logistiky, 2008, 97 s. ISBN 978-80-87179-03-1.
- SOUČKOVÁ, Helena. *Strukturální fondy ve vazbě na agroenvironmentální programy*. Mělník: Vyšší odborná škola zahradnická a Střední zahradnická škola ve spolupráci s nakl. Rebo, 2012, 103 s. ISBN 978-80-87610-01-5.
- STŘÍBRNÁ, Marie. *Venkovská turistika a agroturistika*. 1. vyd. Praha: Profi Press, c2005, 65 s. ISBN 8086726142.
- STŘÍBRNÁ, Marie. *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi Press, 2015, 52 s. ISBN 9788086726717.
- SVOBODOVÁ, H., KONEČNÝ, O., BINEK, J., GALVASOVÁ, I., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., VĚŽNÍK, A., HYNEK, A. *Synergie ve venkovském prostoru*. Brno: GaREP, 2011, 114 s. ISBN 9788090430884.

- SZIF, Č. *Pravidla PRV na období 2007-2013*. 1. vyd. Praha: MZe ČR, 2007. 56 s. ISBN 978-80-7084-669-8.
- SZNAJDER, M., PRZEZBÓRSKA, L., SCRIMGEOUR, F. *Agritourism*. Wallingford: CABI, 2009. ISBN 9781845934828.
- TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. a KOL. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4.
- VYSTOUPIL, J. a KOL. *Atlas cestovního ruchu České republiky*. Praha: MMR. 2006, ISBN: 80-239-7256-1.
- VYSTOUPIL, J., HOLEŠINSKÁ A., KUNC, J., ŠAUER, M. *Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4263-6.
- WOKOUN, René. *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI, 2006, 146 s. ISBN 80-7357-138-2.
- ZELENKA, J., PÁSKOVÁ M. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

8.2 Elektronické zdroje

- BAREŠŮV RANČ. *Hlavní strana, Ubytování, Restaurace*. 2017 [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://baresuvranc.cz/>.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Grafy, mapy, kartografy – Geografická mapa Královéhradeckého kraje*. 2017 [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/mapy_kartogramy.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Grafy, mapy, kartografy – Geografická mapa Pardubického kraje*. 2017 [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xg/grafy_mapy_kartogramy.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hromadná ubytovací zařízení*. 2016 [online]. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/huz/>.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Charakteristika Královéhradeckého kraje*. 2017 [online]. [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/strucna_charakteristika_kraje.

- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Charakteristika Pardubického kraje*. 2015 [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xe/charakteristika-pardubickeho-kraje-udaje-za-rok-2013>.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka Královéhradeckého kraje*. 2016 [online]. [cit. 2017-02-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-kralovehradeckeho-kraje-2016>.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka Pardubického kraje*. 2016 [online]. [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-pardubickeho-kraje-2016>.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost, nezaměstnanost Královéhradecký kraj*. 2017 [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xh/mirny-narust-nezamestnanych-ke-konci-roku>.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost, nezaměstnanost Pardubický kraj*. 2017 [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xe/nezamestnanost-v-pardubickem-kraji-k-31-prosinci-2016>.
- EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ a INVESTIČNÍ FONDY. *Programové období 2007–2013* [online]. 2012 [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>.
- EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ a INVESTIČNÍ FONDY. *Regionální operační program NUTS 2 Severovýchod* [online]. 2012 [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-Severovýchod>.
- EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ a INVESTIČNÍ FONDY. *Programové období 2014–2020* [online]. 2012 [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020>.
- HEJLŮV MLÝN. *Hlavní strana, penzion, historie*. 2017 [online]. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.hejluvmlyn.cz/>.
- KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ. *Program rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje pro období 2007–2013*. [online]. 2007 [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/1_analyt_cast.pdf.
- ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, M. *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013*. Ministerstvo zemědělství. [online]. 2017 [cit. 2017-02-23]. Dostupné z:

- <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/program-rozvoje-venkova/program-rozvoje-venkova/>.
- ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, M. Program rozvoje venkova České republiky na období 2014–2020. Ministerstvo zemědělství. [online]. 2017 [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014>.
- ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, M. Program rozvoje venkova. Ministerstvo zemědělství. [online]. 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/zakladni-informace>.
- OECD (1994). *Tourism Strategies and Rural Development*, Paris, [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/cfe/tourism/2755218.pdf>.
- PARDUBICKÝ KRAJ. *Program rozvoje Pardubického kraje (2011)*. [online]. 2011 [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <https://www.pardubickykraj.cz/viewDocument.asp?document=22181>.
- STATEK HUBÍLES. *Ubytování, Služby* [online]. 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.statekhubiles.cz/>.
- STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013* [online]. 2013 [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: http://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Feafrd%2F1393415127062.pdf.

Seznam obrázků

OBR. 1	ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE	21
OBR. 2	ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA PARDUBICKÉHO KRAJE	22
OBR. 3	FUNKČNÍ TYPOLOGIE STŘEDISEK V CESTOVNÍM RUCHU PRO KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ	25
OBR. 4	FUNKČNÍ TYPOLOGIE STŘEDISEK V CESTOVNÍM RUCHU PRO PARDUBICKÝ KRAJ	26
OBR. 5	POČET LŮŽEK V HUZ V KRÁLOVÉHRADECKÉM A PARDUBICKÉM KRAJI	31
OBR. 6	VYMEZENÍ VENKOVSKÉHO A MĚSTSKÉHO PROSTORU V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI	32
OBR. 7	VYMEZENÍ VENKOVSKÉHO A MĚSTSKÉHO PROSTORU V PARDUBICKÉM KRAJI	33
OBR. 8	ROZDĚLENÍ PROJEKTŮ DLE OKRESŮ V KRÁLOVÉHRADECKÉM A PARDUBICKÉM KRAJI	44
OBR. 9	TYP PŘÍJEMCE V CELKOVÉM SOUBORU PRO KRÁLOVÉHRADECKÝ A PARDUBICKÝ KRAJ	45
OBR. 10	RELEVANTNÍ A NERELEVANTNÍ PROJEKTY VE SLEDOVANÝCH KRAJÍCH	46
OBR. 11	ROZDĚLENÍ PROJEKTŮ DLE MÍSTA REALIZACE (OKRESY)	47
OBR. 12	PŘÍJEMCE DOTACE KRÁLOVÉHRADECKÝ A PARDUBICKÝ KRAJ	48
OBR. 13	ROZDĚLENÍ PROJEKTŮ DLE PŘEDMĚTU	49
OBR. 14	MAPA PROJEKTŮ V KRÁLOVÉHRADECKÉM A PARDUBICKÉM KRAJI	52
OBR. 15	RELEVANTNÍ PROJEKTY ZAHRNÚJÍCÍ CYKLOTURISMUS A AGROTURISMUS DLE KRAJE	53
OBR. 16	PROJEKTY PODPORUJÍCÍ VENKOVSKÝ TURISMUS	55

Seznam tabulek

TAB. 1	STATISTIKA CR V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI, PŘEHLED HUZ V OBDOBÍ 2012–2016	29
TAB. 2	STATISTIKA CR V PARDUBICKÉM KRAJI, PŘEHLED HUZ V OBDOBÍ 2012–2016.....	30
TAB. 3	VÝŠE FINANČNÍCH ZDROJŮ V JEDNOTLIVÝCH VÝBĚROVÝCH KOLECH	43
TAB. 4	VÝŠE DOTACE DLE KATEGORIE PROJEKTŮ	50

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
CR	Cestovní ruch
ČSÚ	Český statistický úřad
EAGGF	Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EU	Evropská unie
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
ESF	Evropský sociální fond
FAO	Organizace pro výživu a zemědělství
FO/PO	Fyzická/právní osoba
FS	Fond soudržnosti
HUZ	Hromadná ubytovací zařízení
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IOP	Integrovaný operační program
ILO	Mezinárodní organizace práce
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MZe ČR	Ministerstvo zemědělství České republiky
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OP	Operační program
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace Spojených Národů
PRV	Program rozvoje venkova
ROP	Regionální operační program
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SF	Strukturální fondy
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
UNESCO	Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
VT	Venkovský turismus
WTO	Světová obchodní organizace

Přílohy

Příloha č. 1 Seznam projektů z PRV v období 2007–2013

Žadatel	Název projektu	Dotace
Královéhradecký kraj		
Pavel Bílek	Dostavba penzionu Vrbice	4 497 750 Kč
TEJKL, s.r.o.	Rekonstrukce objektu č. p. 150 Potštejn na penzion "Stará pošta"	3 437 596 Kč
Bernard Lainka	Rekreační dům - Zdoňov	4 371 300 Kč
Tomáš Hejduk	Stavební úpravy a přístavba - Penzion v obci Deštné v Orlických horách	5 000 000 Kč
Milan Saturka	Stavební úpravy objektu č. p. 72 ve Vrchní Orlici	5 641 503 Kč
Patrik Hochmal	Horský penzion Černava	4 509 791 Kč
Petr Suchar	Rekonstrukce objektu na ubytovací zařízení	5 000 000 Kč
Ost-West Agro, s.r.o.	Modernizace penzionu Rusalka	4 839 430 Kč
Jaromír Militký	Vybudování penzionu rodinného typu	5 000 000 Kč
Lenka Činčurová	Ubytovací zařízení, jízdárna, hipostanice a půjčovna sportovních potřeb, Smržov - Hubíles 12	3 150 000 Kč
Pavel Chmelař	Cestovní ruch - Deštné v Orlických horách.	1 124 280 Kč
Jaroslav Bareš	Barešův ranč - areál pro agroturistiku	4 500 000 Kč
Ludmila Berkovcová	Modernizace statku Rýzmburk	4 500 000 Kč
Libuše Kaprasová	Rekonstrukce stávající zemědělské usedlosti na ubytovací zařízení	3 941 093 Kč
Radomír Hovorka	Vybudování mini parku pro trávení volného času	453 750 Kč

Žadatel	Název projektu	Dotace
Kamila Veselá	Druhá etapa výstavby chaty Borůvka: rekonstrukce a nová výstavba ubytovacího zařízení	1 099 662 Kč
SK Dobré s.r.o.	Rekonstrukce a nákup vybavení malokapacitního ubytovacího zařízení	500 000 Kč
Petr Heger	Rekonstrukce hotelu Atlas	1 182 000 Kč
Libuše Kaprasová	Jezdecká stanice Lika	2 764 022 Kč
Pardubický kraj		
TEZA, s. r. o.	Výstavba malokapacitního ubytovacího zařízení Nové Hrady u Skutče	1 861 789 Kč
CH 3 000, s.r.o.	Turistický penzion Březiny	5 730 414 Kč
Alta Czech, s.r.o.	Penzion GRUNT	4 600 000 Kč
Milan Víšek	Adaptace zemědělské usedlosti pro agroturistiku	2 458 022 Kč
NACKO - Průmyslové podlahy, s.r.o.	Rekonstrukce pensionu	4 900 000 Kč
KONET GASTRO s.r.o.	Countrysteak Albrechtice	3 791 197 Kč
Zemědělské družstvo Květná	Ubytovací zařízení Květná	4 800 000 Kč
Jitka Smetanová	Diverzifikace zemědělce	5 700 000 Kč
Jan Sochor	Penzion pro agroturistiku	2 247 750 Kč
Agro družstvo Sebranice	Rozšíření a stavební úpravy objektu družstevní jídelny - ubytovací zařízení	3 991 003 Kč
Sartago s.r.o.	Ubytovací zařízení se zázemím	1 714 500 Kč
Tomáš Vomáčka	Vybudování ubytovacího zařízení v Širokém Dole	4 500 000 Kč
Telekomunikace Pardubice, s. r. o.	Přestavba bývalého zemědělského statku na ubytovací zařízení s možností sportovního a dalšího využití.	5 000 000 Kč
Milan Štork	Agroturistika "Ubytování v soukromí"	630 000 Kč

Žadatel	Název projektu	Dotace
Zdeněk Šimek	AGROTURISTIKA	375 000 Kč
Pavel Kaplan	Rekonstrukce stávajícího ubytovacího zařízení pro agroturistiku	388 871 Kč
Lukáš Krejčí	Objekt pro agroturistiku v obci Pohledy	4 613 250 Kč
CH 3 000, s.r.o.	Penzion Březiny	6 000 000 Kč
Jiří Hejl	Rekonstrukce zemědělského objektu na penzion	5 800 000 Kč
Brýdl, s.r.o.	Rekonstrukce čp. 23 na PENZION	5 000 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování a SZIF